

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO

Bydgoszcz, dnia 6 listopada 2023 r.

Poz. 6757

UCHWAŁA NR LX/373/2023 RADY GMINY ROJEWO

z dnia 26 października 2023 r.

w sprawie przyjęcia „Programu Opieki nad Zabytkami dla Gminy Rojewo na lata 2024-2027”.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 2023 poz. 40 ze zm.¹⁾) oraz art. 87 ust. 3 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. 2022 poz. 840 ze zm.²⁾), po uzyskaniu pozytywnej opinii Kujawsko-Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Program opieki nad zabytkami nad Zabytkami dla Gminy Rojewo na lata 2024-2027”, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Rojewo.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu w Dzienniku Urzędowym Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

Przewodnicząca Rady Gminy
Rojewo

Joanna Mąka

¹⁾Zmiany tekstu jednolitego zostały ogłoszone w Dz. U. z 2023 r. poz. 572, poz. 1463 i poz. 1688.

²⁾Zmiany tekstu jednolitego zostały ogłoszone w Dz. U. z 2023 r. poz. 951 i poz. 1688.

Załącznik do uchwały Nr LX/373/2023
Rady Gminy Rojewo
z dnia 26 października 2023 r.

**Gminny Program Opieki nad Zabytkami
dla Gminy Rojewo na lata 2024-2027**

Rojewo 2023

Zamawiający:

Gmina Rojewo
Rojewo 8
88-111 Rojewo

Wykonawca:

Westmor Consulting Urszula Wódkowska
Biuro: ul. Królewiecka 27, 87-800 Włocławek
Siedziba: ul. 1 Maja 1A, 87-704 Bądkowo

Zespół autorów pod kierownictwem Karoliny Drzewieckiej – Kierownika
Projektu:

Joanna Kaszubska – Konsultant
Mateusz Grzelak – Młodszy Analityk

Spis treści

1. Wstęp
2. Podstawa prawna opracowania programu opieki nad zabytkami
3. Uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce
4. Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego
 - 4.1. Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami
 - 4.2. Relacje programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie województwa i powiatu
5. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego
 - 5.1. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie Gminy (analiza dokumentów programowych gminy)
 - 5.2. Charakterystyka zasobów i analiza stanu dziedzictwa i krajobrazu kulturowego Gminy
 - 5.2.1. Zarys historii obszaru Gminy
 - 5.2.2. Krajobraz kulturowy
 - 5.2.3. Zabytki nieruchome
 - 5.2.4. Zabytki ruchome
 - 5.2.5. Zabytki archeologiczne
 - 5.2.6. Zabytki w zbiorach muzealnych i innych
 - 5.2.7. Dziedzictwo niematerialne
 - 5.3. Zabytki objęte prawnymi formami ochrony
 - 5.4. Zabytki w gminnej ewidencji zabytków
 - 5.5. Zabytki o najwyższym znaczeniu dla Gminy
6. Ocena stanu dziedzictwa kulturowego – analiza szans i zagrożeń
7. Założenia programowe
 - 7.1. Priorytety programu opieki nad zabytkami
 - 7.2. Kierunki działań i zadania programu opieki
8. Instrumentarium realizacji programu opieki nad zabytkami
9. Zasady oceny realizacji programu opieki nad zabytkami
10. Źródła finansowania programu opieki nad zabytkami
11. Załączniki
 - Spis tabel, rysunków i wykresów
 - 1.

Wstęp

Dziedzictwo kulturowe stanowi dorobek materialny i duchowy poprzednich pokoleń, a także dorobek czasów współczesnych. Jest to wartość materialna i niematerialna określająca nasze pochodzenie i kulturę. Na dorobek ten składają się zarówno elementy przyrodnicze, jak również wytwory i osiągnięcia cywilizacyjne ludzkości, m.in. w zakresie nauki, sztuki, architektury czy techniki. Elementem dziedzictwa kulturowego są zabytki, w tym: zabytki ruchome, zabytki nieruchome oraz zabytki archeologiczne. Są one nie tylko cennym źródłem informacji nt. życia naszych przodków, ale również ważnym elementem rozwoju społeczno-gospodarczego, bowiem bogate i różnorodne dziedzictwo kulturowe stanowi, istotną dla rozwoju lokalnych samorządów, atrakcję turystyczną. Dziedzictwo kulturowe jest zatem fundamentem tożsamości danej społeczności, dlatego ważna jest jego ochrona w celu zachowania tego dorobku dla przyszłych pokoleń.

Obowiązek sporządzenia programu opieki nad zabytkami wynika z ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Przyjęty w formie uchwały program stanowi element polityki samorządowej i służy podejmowaniu działań w zakresie inicjowania, wspierania oraz koordynowania prac z dziedziny ochrony zabytków i krajobrazu kulturowego, a także promowania dziedzictwa kulturowego. Powinien być narzędziem mającym na celu eksponowanie walorów krajobrazu kulturowego, jak również wykorzystanie dorobku kulturowego na cele społeczne, gospodarcze i edukacyjne. Głównym odbiorcą programu jest lokalna społeczność, w tym właściciele i użytkownicy obiektów zabytkowych, ale także wszyscy mieszkańcy danej jednostki samorządu terytorialnego, którzy poprzez swoją działalność, wpływają na zachowanie i pielęgnowanie dziedzictwa kulturowego danego obszaru.

Celem opracowania **Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Gminy Rojewo na lata 2024-2027** jest dążenie do poprawy stanu zasobów lokalnego dziedzictwa kulturowego, a przez to zachowanie piękna krajobrazu kulturowego. Program ma pomóc w aktywnym zarządzaniu zasobem stanowiącym dziedzictwo kulturowe gminy Rojewo. Wskazane w Programie działania są skierowane na poprawę stanu zabytków, ich rewaloryzację oraz zwiększenie dostępności do nich mieszkańców i turystów. Głównymi odbiorcami niniejszego dokumentu są mieszkańcy gminy, którzy bezpośrednio odczuwają efekty jego wdrażania. Poprzez działania edukacyjne, realizacja Programu może budzić w lokalnej społeczności świadomość wspólnoty kulturowej, roli i znaczenia lokalnych wartości. Wspólna dbałość o zachowanie wartości kulturowych wzmacnia poczucie tożsamości oraz zacieśnia procesy integracyjne w społeczności lokalnej.

Reasumując, przedmiotem niniejszego opracowania jest dziedzictwo kulturowe w granicach administracyjnych gminy Rojewo, a celem jest określenie zasadniczych kierunków działań i zadań na rzecz ochrony i opieki nad zabytkami.

2. Podstawa prawna opracowania programu opieki nad zabytkami

Podstawą prawną ochrony dziedzictwa kulturowego w Polsce i opracowania programu opieki nad zabytkami jest ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. 2022 poz. 840 ze zm.). Ustawa określa przedmiot, zakres i formy ochrony zabytków oraz opieki nad nimi, zasady tworzenia krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami oraz finansowania prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytkach, a także organizację organów ochrony zabytków.

Ustawa wprowadza obowiązek sporządzania programów przez samorzady, zarówno na szczeblu wojewódzkim, powiatowym, jak i gminnym. W myśl art. 87 ustawy, programy opieki nad zabytkami opracowywane są na 4 lata i mają na celu w szczególności:

1. uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
2. zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
3. wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
4. podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;

5. określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków;

6. podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

Wojewódzki, powiatowy i gminny program opieki nad zabytkami przyjmuje odpowiednio sejmik województwa, rada powiatu i rada gminy, po uzyskaniu opinii wojewódzkiego konserwatora zabytków. Z realizacji programu zarząd województwa, powiatu lub wójt (burmistrz, prezydent miasta) co 2 lata sporządza sprawozdanie, które przedstawia odpowiednio sejmikowi województwa, radzie powiatu lub radzie gminy. Kolejne sporządzane programy opieki powinny uwzględniać pojawiające się nowe uwarunkowania prawne i administracyjne, zmieniające się warunki społeczne, gospodarcze i kulturowe, nowe kryteria oceny i aktualny stan zachowania zasobu oraz prowadzone okresowo oceny efektów wdrażania obowiązującego programu.

Poprzednim obowiązującym programem opieki nad zabytkami dla gminy był Program Opieki nad Zabytkami dla Gminy Rojewo na lata 2019-2022 przyjęty uchwałą nr IX/59/2019 Rady Gminy Rojewo z dnia 19 września 2019 r.

W dokumencie określone zostały następujące priorytety realizacji programu:

Priorytet I. Ochrona dziedzictwa kulturowego jako element rozwoju społeczno-gospodarczego:

Priorytet II. Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego:

Priorytet III. Badanie i dokumentacja dziedzictwa kulturowego oraz promocja i edukacja służąca budowaniu tożsamości:

Gmina Rojewo opiekę nad zabytkami realizowała przede wszystkim w formie działań z zakresu utrzymania i eksploatacji obiektów zabytkowych i kulturowych oraz popularyzacji wiedzy, edukacji, historii i dziedzictwa kulturowego najbliższego regionu wśród mieszkańców i turystów.

Ponadto Gmina jest w trakcie opracowania planu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych.

3. Uwarunkowania prawne ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce

Zabytki w Polsce objęte zostały ochroną zadeklarowaną jako konstytucyjny obowiązek państwa i każdego obywatela. Art. 5 Konstytucji RP brzmi: *„Rzeczpospolita Polska strzeże niepodległości i nienaruszalności swojego terytorium, zapewnia wolności i prawa człowieka i obywatela oraz bezpieczeństwo obywateli, strzeże dziedzictwa narodowego oraz zapewnia ochronę środowiska, kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju”*. Zaś w art. 6 ust. 1 Konstytucji RP czytamy: *„Rzeczpospolita Polska stwarza warunki upowszechniania i równego dostępu do dóbr kultury, będącej źródłem tożsamości narodu polskiego, jego trwania i rozwoju”*. Natomiast art. 86 Konstytucji RP wskazuje, że *„każdy jest obowiązany do dbałości o stan środowiska i ponosi odpowiedzialność za spowodowane przez siebie jego pogorszenie”*.

Głównym aktem prawnym regulującym zasady ochrony i opieki nad zabytkami w Polsce jest wspomniana ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. 2022 poz. 840 ze zm.). Ustawa określa m.in. przedmiot, zakres i formy ochrony zabytków oraz opieki nad nimi. Zgodnie z art. 3 ww. ustawy zabytek to *„nieruchomość lub rzecz ruchoma, ich części lub zespoły, będące dziełem człowieka lub związane z jego działalnością i stanowiące świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, których zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową”*. Zabytki dzielą się na trzy zasadnicze grupy:

zabytki nieruchome – nieruchomość, jej część lub zespół nieruchomości;

zabytki ruchome – rzecz ruchoma, jej część lub zespół rzeczy ruchomych;

zabytki archeologiczne – zabytki nieruchome, będące powierzchniową, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożone z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów albo zabytki ruchome, będące tym wytworem.

Wykonywanie zadań w zakresie kultury i ochrony zabytków jest ustawowym zadaniem samorządów. Zadania publiczne o charakterze ponadgminnym określa ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 2023 poz. 40 ze zm.).

Z punktu widzenia niniejszego opracowania istotne jest uwzględnienie innych uregulowań prawnych dotyczących ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, które znajdują się w wielu obowiązujących ustawach, w tym w:

ustawie z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. 2023 poz. 977),
ustawie z dnia 7 lipca 1994 r. – Prawo budowlane (Dz.U. 2023 poz. 682, ze zm.),
ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2022 poz. 2556, ze zm.),
ustawie z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2023 poz. 1336),
ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. 2023 poz. 344, ze zm.),
ustawie z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz.U. 2020 poz. 194),
ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz.U. 2023 poz. 571).

Zasady ochrony zabytków znajdujących się w muzeach i w bibliotekach zostały określone w:

ustawie z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz.U. 2022 poz. 385),
ustawie z dnia 27 czerwca 1997 r. o bibliotekach (Dz.U. 2022 poz. 2393).

Ochronę materiałów archiwalnych regulują przepisy ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (Dz.U. 2020 poz. 164, ze zm.).

4.

Uwarunkowania zewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego

4.1. Strategiczne cele polityki państwa w zakresie ochrony zabytków i opieki nad zabytkami

Krajowy program ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2019-2022

Dokument stanowi załącznik do uchwały nr 82 Rady Ministrów z dnia 13 sierpnia 2019 r. (poz. 808). Głównym celem projektu Krajowego programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami na lata 2019-2022 jest stworzenie warunków dla zapewnienia efektywnej ochrony i opieki nad zabytkami, poprzez realizację trzech celów szczegółowych, podzielonych na następujące kierunki działań:

Cel szczegółowy 1: „Optymalizacja systemu ochrony dziedzictwa kulturowego”:

1. Wzmocnienie systemu ochrony na poziomie lokalnym;
2. Wzmocnienie systemu ochrony na poziomie centralnym;

Cel szczegółowy 2: „Wsparcie działań w zakresie opieki nad zabytkami”:

1. Merytoryczne wsparcie działań w zakresie opieki nad zabytkami;
2. Podnoszenie bezpieczeństwa zasobu zabytkowego;

Cel szczegółowy 3: „Budowanie świadomości społecznej wartości dziedzictwa”:

1. Upowszechnianie wiedzy na temat dziedzictwa i jego wartości;
2. Tworzenie warunków dla sprawowania społecznej opieki nad zabytkami.

Cele gminy Rojewo w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego są spójne z celami na szczeblu krajowym i wpisują się przede wszystkim w cel strategiczny 2 i 3 oraz wzmacniają realizację kierunków działań w nich zawartych.

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030 przyjęta została uchwałą nr 155 Rady Ministrów z dnia 27 października 2020 r. (M.P. z 2020 r. poz. 1060). Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030 jest jednym z instrumentów realizacji Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju oraz jedną z dziewięciu horyzontalnych zintegrowanych strategii rozwoju.

Głównym celem SRKS jest wzrost jakości życia społecznego i kulturalnego Polaków. Projekt Strategia zakłada trzy cele szczegółowe, które obejmują:

1. Zwiększenie zaangażowania obywateli w życie publiczne poprzez: usprawnienie mechanizmów wspierania i współpracy instytucji publicznych z obywatelami oraz rozwój i wzmacnianie zorganizowanych form aktywności obywatelskiej,

2. Wzmacnianie roli kultury w budowaniu tożsamości i postaw obywatelskich poprzez: tworzenie warunków oraz budowanie kompetencji dla wzmacniania uczestnictwa w kulturze, ochronę dziedzictwa kulturowego oraz gromadzenie i zachowywanie dzieł kultury, digitalizacja, cyfrowa rekonstrukcja i udostępnianie dóbr kultury, umacnianie tożsamości i postaw obywatelskich przez kulturę oraz wzmocnienie promocji kultury polskiej za granicą,

3. Wzmocnienie rozwoju społeczno-gospodarczego kraju przez sektory kultury i kreatywne poprzez: wzrost udziału sektorów kreatywnych w rozwoju gospodarczym kraju, rozwój kompetencji zawodowych na potrzeby branż kreatywnych oraz wzmocnienie potencjału kreatywnego społeczeństwa.

Założenia Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Gminy Rojewo na lata 2024-2027 wpisują się w cele i założenia przyjęte w powyższym Dokumencie, głównie poprzez realizację celu szczegółowego 2.

4.2. Relacje programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie województwa i powiatu

Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030 roku – Strategia Przyspieszenia 2030+

Strategia przyjęta została uchwałą nr XXVIII/399/20 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 21 grudnia 2020 r.

Celem nadrzędnym Strategii jest „Jakość życia typowa dla wysokorozwiniętych regionów europejskich”.

Powyższy cel zamierza się osiągnąć poprzez koncentrację działań w czterech obszarach tematycznych rozwoju oraz realizacji celów określonych w ich ramach.

Obszar Społeczeństwo:

Cel 1. Skuteczna edukacja,

Cel 2. Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo.

Obszar Gospodarka:

Cel 3. Konkurencyjna gospodarka.

Obszar Przestrzeń:

Cel 4. Dostępna przestrzeń i czyste środowisko,

Obszar Spójność:

Cel 5. Spójne i bezpieczne województwo.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Gminy Rojewo na lata 2024-2027 wpisuje się w obszar Przestrzeń, w cel 4. Dostępna przestrzeń i czyste środowisko, którego jedynym z celów operacyjnych jest Przestrzeń kulturowa. Zakłada on ochronę, zachowanie, odnowę, wzmocnienie i promocję dziedzictwa kulturowego województwa oraz adaptację obiektów dziedzictwa kulturowego dla celów publicznych i komercyjnych. Dodatkowo wśród kluczowych projektów województwa wskazano na wsparcie opieki nad zabytkami województwa kujawsko-pomorskiego, w tym wsparcie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych prowadzonych przy obiektach zabytkowych. Wspólnie, dokumenty te przyczynią się do zachowania dziedzictwa kulturowego województwa kujawsko-pomorskiego.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko-Pomorskiego

Obecnie obowiązującym Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko-Pomorskiego jest ten przyjęty uchwałą nr XI/135/03 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 26 czerwca 2003 r. Dokument określa cele i kierunki rozwoju regionu, wskazuje szczegółowe zasady organizacji przestrzennej województwa oraz formułuje kierunki polityki przestrzennej. Stanowi element systemu planowania przestrzennego i pełni w nim funkcję koordynacyjną między planowaniem krajowym a planowaniem lokalnym.

Celem głównym zagospodarowania przestrzennego województwa jest „Zbudowanie struktur funkcjonalno-przestrzennych podnoszących konkurencyjność regionu i jakość życia mieszkańców”.

1. Zwiększenie atrakcyjności regionu w wymiarze europejskim jako pochodnej jego walorów przyrodniczych i dziedzictwa kulturowego, wysokich standardów życia mieszkańców, wysoce sprawnych systemów infrastruktury technicznej, dogodnych powiązań ze światem zewnętrznym,

2. Przyspieszenie rozwoju największych miast regionu jako aktywnych biegunów wzrostu, stymulujących wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich w ich otoczeniu,

3. Modernizacja struktury przestrzenno-funkcjonalnej regionu osiągnięta w następstwie rozwoju miast średnich (Włocławek, Grudziądz, Inowrocław), a także pozostałych miast powiatowych, jako węzłów systemów transportowych i teleinformacyjnych oraz obszarów z unikatowymi walorami środowiska przyrodniczego i predyspozycjami do użytkowania rekreacyjnego.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Gminy Rojewo na lata 2024-2027 wpisuje się w cel 1. Zwiększenie atrakcyjności regionu w wymiarze europejskim jako pochodnej jego walorów przyrodniczych i dziedzictwa kulturowego, wysokich standardów życia mieszkańców, wysoce sprawnych systemów infrastruktury technicznej, dogodnych powiązań ze światem zewnętrznym. Zapisy zawarte w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko-Pomorskiego odnoszące się do opieki nad zabytkami zostały uwzględnione przy sporządzaniu Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Gminy Rojewo na lata 2024-2027.

Program Opieki nad Zabytkami Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2021-2024

Program przyjęty został uchwałą nr XXXI/451/21 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 26 kwietnia 2021 r.

W programie określono następujące cele główne i operacyjne oraz kierunki działań:

Cel główny: Zdrowe, aktywne i zamożne społeczeństwo:

Cel operacyjny 1. Kultura, sztuka i dziedzictwo narodowe:

1.1. Kierunek działań: Popularyzacja wiedzy o znaczeniu i konieczności ochrony,

1.2. Kierunek działań: Edukacja,

1.3. Kierunek działań: Promocja,

1.4. Kierunek działań: Dokumentacja i popularyzacja.

Cel główny: Dostępna przestrzeń i czyste środowisko:

Cel operacyjny 2. Przestrzeń kulturowa:

1.1. Kierunek działań: Ochrona,

1.2. Kierunek działań: Prace konserwatorskie i restauratorskie,

1.3. Kierunek działań: Dokumentacja i badania.

Świadoma reinterpretacja dziedzictwa jest elementem budowy wspólnej tożsamości i przyczynia się do tworzenia więzi międzyludzkich i zaufania, które ułatwia interakcje oraz współdziałanie, jest kluczowym czynnikiem rozwoju kapitału społecznego. Jedynie zadbane, dobrze eksponowany obiekt jest postrzegany przez społeczeństwo jako wartość. Zabytek pojmowany w ten sposób oddziałuje na stan gospodarki i przyczynia się do rozwoju społeczno-gospodarczego regionu, podnosi jego walory i wzmacnia jego pozycję. Działania zawarte w Gminnym Programie Opieki nad Zabytkami dla Gminy Rojewo na lata 2024-2027 są spójne z kierunkami działań zawartymi w wojewódzkim Programie opieki nad zabytkami.

Strategia Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Inowrocławskiego

Strategia stanowi załącznik do uchwały nr 3/2020 Komitetu Sterującego Obszaru Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Inowrocławskiego z dnia 19 czerwca 2020 r. Strategia stanowi narzędzie informowania, wdrażania, koordynowania i kontroli w odniesieniu do procesu rozwojowego ORSG.

W ramach Strategii zostały wyznaczone następujące cele strategiczne:

1. Rozwój infrastruktury technicznej,
2. Wzmocnienie rozwoju społecznego i integracji,
3. Rozwój nowoczesnej oferty edukacyjnej dostosowanej do potrzeb rynku pracy,
4. Wzmocnienie systemu opieki zdrowotnej,
5. Ochrona dziedzictwa kulturowego oraz promocja walorów przyrodniczych ORSG Powiatu Inowrocławskiego,
6. Aktywizacja rynku pracy i rozwój gospodarki ORSG Powiatu Inowrocławskiego.

Realizacja Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Gminy Rojewo wpisuje się w założenia Strategii ORSG dla Powiatu Inowrocławskiego. Ochrona dziedzictwa kulturowego stanowi jeden z celów strategicznych ORSG Powiatu. Wspólnie dokumenty te przyczynią się do zachowania walorów kulturowych Powiatu Inowrocławskiego.

5. Uwarunkowania wewnętrzne ochrony dziedzictwa kulturowego

5.1. Relacje gminnego programu opieki nad zabytkami z dokumentami wykonanymi na poziomie Gminy (analiza dokumentów programowych gminy)

Strategia Rozwoju Gminy Rojewo na lata 2021-2027

Strategia przyjęta została uchwałą nr XXXIX/251/2022 Rady Gminy Rojewo z dnia 26 maja 2022 r.

Wizja rozwoju gminy brzmi następująco: Gmina Rojewo to Gmina przyjazna dla każdego mieszkańca – od juniora do seniora. W 2027 roku Gmina wykorzystuje swoje walory przyrodnicze, posiada rozwiniętą infrastrukturę techniczną, rozwinięte rolnictwo, jest przyjazna dla inwestorów, otwarta na potrzeby osób starszych i aktywnie pozyskuje fundusze zewnętrzne.

W strategii określono 3 następujące cele strategiczne:

Cel I. Rozwinięta, bezpieczna i czysta przestrzeń gwarantująca wysoką jakość życia mieszkańców,

Cel II. Racjonalna gospodarka i rozwinięta oferta wypoczynkowa bazująca na zasobach Gminy,

Cel III. Kompleksowa oferta społeczna dostosowana do potrzeb mieszkańców Gminy Rojewo.

Gminny Program Opieki nad Zabytkami dla Gminy Rojewo wpisuje się głównie w cel II. Racjonalna gospodarka i rozwinięta oferta wypoczynkowa bazująca na zasobach Gminy, a dokładniej w cel operacyjny 2.2. Rozwój gminnej oferty wypoczynkowej i rekreacyjnej, w ramach którego wyznaczony został taki kierunek działań jak pozyskiwanie dofinansowań ze źródeł zewnętrznych na inwestycje w zakresie turystyki i rekreacji (np. poprawa stanu technicznego obiektów zabytkowych). Wobec powyższego oba dokumenty są ze sobą spójne.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Rojewo

Obowiązujące Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Rojewo przyjęto uchwałą nr XXIII/136/2012 Rady Gminy Rojewo z dnia 13 grudnia 2012 r., zmienione uchwałą nr XXVII/171/2021 Rady Gminy Rojewo z dnia 27 maja 2021 r.

Dokument ten określa kierunki działań w zakresie różnych funkcji działalności gminy, w tym m.in. funkcji kulturowych. W Studium wskazano obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej. Określone zostały strefy ochrony konserwatorskiej w poszczególnych miejscowościach i odpowiadające im wymogi konserwatorskie.

Zgodnie z zapisami w Studium celem rozwoju i zagospodarowania Gminy w sferze ochrony dziedzictwa kultury, jest zachowanie walorów w stanie możliwie niezmienionym, ich konserwacja, rewaloryzacja oraz ochrona przed przekształceniami i degradacją.

Cel ten możliwy będzie do osiągnięcia poprzez:

rewaloryzację i konserwację rozumianą jako utrzymanie bądź przywrócenie wartości historycznokulturowych z jednoczesnym dostosowaniem do współczesnych standardów cywilizacyjnych w ściśle określonym i wyważonym zakresie,

zachowanie i renowację zespołów dworsko-parkowych oraz parków, w tym: doprowadzenie i utrzymanie zabudowy w należytym stanie technicznym, zachowanie lub odtworzenie układów kompozycyjnych, pielęgnację zieleni i jej uzupełnianie w nawiązaniu do dotychczasowego charakteru (w oparciu o specjalistyczną dokumentację), zachowanie małej architektury, unikanie podziałów własnościowych, unikanie wprowadzania w sąsiedztwie funkcji i obiektów kolizyjnych, zwłaszcza dominant przestrzennych,

zachowanie i renowację obiektów architektury, w tym: doprowadzenie i utrzymanie zabudowy w należytym stanie technicznym, adaptację do funkcji współczesnych, dostosowanych do charakteru obiektu, przy unikaniu wprowadzania funkcji kolizyjnych; zachowania w maksymalnym stopniu, a tam gdzie jest to możliwe, odtworzeniu historycznej kompozycji obiektów (wysokość, kształt, układ eksponowanych elewacji, kształt dachu, rozmieszczenie, wielkość i proporcje otworów), zewnętrznego detalu architektonicznego, zachowaniu historycznego charakteru wnętrza, unikanie wprowadzania w sąsiedztwie funkcji i obiektów kolizyjnych, zwłaszcza dominant przestrzennych,

ochronę stanowisk archeologicznych – w tym na obszarach koncentracji stanowisk archeologicznych nieposiadających własnej formy krajobrazowej występuje konieczność wykonania archeologicznych badań wykopaliskowych, poprzedzających procesy inwestycyjne. Wiąże się to z obowiązkiem wyprzedzającego zawiadomienia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków o przystąpieniu do przygotowań inwestycji.

w przypadku cmentarzy (zabytkowych i współczesnych) – ochrona zachowanych elementów, uporządkowanie i podkreślenie symboliki miejsca, utrzymanie bądź uczytelnienie układu alejek, kwater, ochronę nagrobków, krzyży, zachowanego drzewostanu,

w przypadku realizacji elektrowni wiatrowych, w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego należy wprowadzić dla strefy oddziaływania elektrowni wiatrowych ustalenia ograniczające zwiększanie atrakcyjności terenu dla bytowania ptaków i nietoperzy.

Na terenie gminy obowiązują strefy ochrony konserwatorskiej A, B oraz W:

Strefa „A” – Strefa pełnej ochrony konserwatorskiej, obejmująca obszary szczególnie wartościowe, do bezwzględного zachowania, gdzie wszystkie prace powinny być uzgadniane z Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków.

Strefa „B” – Strefa ochrony konserwatorskiej obejmująca obszar podlegający rygorom w zakresie utrzymania zasadniczych elementów istniejącej substancji o wartościach kulturowych oraz charakteru w skali nowej zabudowy. Uzgadniane z Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków powinny być przebudowy obiektów zabytkowych, lokalizacje nowych obiektów, korekty układu przestrzennego.

Strefa „W” – Strefa ochrony archeologicznej obejmująca obszary występowania stanowisk archeologicznych. Uzgadniane w Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków powinny być wszelkie prace ziemne projektowane na obszarze strefy.

Przedsięwzięcia planowane w Programie opieki nad zabytkami dla Gminy Rojewo są spójne ze założeniami Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego i określonymi w nim kierunkami dotyczącymi rozwoju i zagospodarowania przestrzennego Gminy Rojewo, w szczególności z zakresu ochrony wartości kulturowych. Wobec powyższego należy stwierdzić, że Gminny Program opieki nad zabytkami dla Gminy Rojewo jest spójny ze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Rojewo.

Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego

Zapisy odnoszące się do ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej, w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, są wystarczające i umożliwiają ochronę zabytków w dostateczny sposób.

Zapisy prawa miejscowego dotyczą m.in. przekształceń i rozwoju przestrzennego, wprowadzają zapisy dotyczące nowo powstającej zabudowy opartej na kontynuacji form przestrzennych i architektonicznych w zgodzie z już istniejącą zabudową poprzez m.in. wielkość i sposób zagospodarowania parceli, rodzaj, kształt i proporcje budynków czy detali architektonicznych. Spowoduje to harmonijny rozwój nowej zabudowy przy zachowaniu i ochronie istniejących obiektów zabytkowych.

Wobec powyższego Gminny Program opieki nad zabytkami dla Gminy Rojewo jest zgodny z miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, w których zawarto ustalenia odnoszące się do ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej.

Wykaz obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego zamieszczono w tabeli poniżej.

Tabela . Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania miejscowego na terenie gminy Rojewo

Lp.	Uchwała	Nazwa	Zapisy odnoszące się do ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej
1.	Uchwała nr XXII/151/2000 Rady Gminy Rojewo z dnia 29 czerwca 2000 r.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu poboru kruszywa położonego we wsi Dąbie gmina Rojewo	§6. Uchwała się podział terenu w granicach objętych opracowaniem i uchwaleniem planu miejscowego określonego w § 1 ust. 1 niniejszej uchwały, liniami rozgraniczającymi, na tereny oznaczone symbolami 1 PE; 2 KD; 3 KD; zgodnie z załącznikiem nr 1, który stanowi miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego tego terenu, ustanawiając ustalenia w brzmieniu: 1) 1 PE - teren powierzchniowej eksploatacji kruszywa naturalnego; g) w przypadku natrafienia w trakcie prac ziemnych na obiekt zabytkowy należy wstrzymać prace i powiadomić o tym fakcie Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.
2.	Uchwała nr XXX/210/2001 Rady Gminy Rojewo z dnia 3 sierpnia 2001 r.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu działalności produkcyjnej i usług związanych z wykorzystaniem i unieszkodliwianiem odpadów w Jezuickiej Strudze, sołectwo Jaszczółtowo, gmina Rojewo	§4. Na terenach objętych planem, o którym mowa w § 1, obowiązuje: 1) wymóg wstrzymania prac ziemnych o ile w ich trakcie zostanie odkryty obiekt archeologiczny i uzgodnienia dalszych działań z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków Archeologicznych.
3.	Uchwała nr XXX/209/2001 Rady Gminy Rojewo z dnia 3 sierpnia 2001 r.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu usług i produkcji w Zawiszynie, sołectwo Rojewice - Zawiszyn, gmina Rojewo	§5. Na terenach objętych planem, o którym mowa w § 1, obowiązuje: 1) wymóg ustalenia nadzoru archeologicznego przy wszelkich pracach ziemnych oraz wstrzymania prac ziemnych, o ile w ich trakcie zostanie odkryty obiekt archeologiczny i uzgodnienia dalszych działań z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków Archeologicznych.
4.	Uchwała nr XXX/208/2001 Rady Gminy Rojewo z dnia 3 sierpnia 2001 r.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu tymczasowej eksploatacji kruszywa, docelowo rekreacji lub hodowli ryb we wsi Glinno Wielkie w gminie Rojewo	§5. Na terenie objętym planem, o którym mowa w § 1, obowiązuje: 1) wymóg wstrzymania prac ziemnych o ile w ich trakcie zostanie odkryty obiekt archeologiczny i uzgodnienia dalszych działań z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków Archeologicznych.
5.	Uchwała nr XXX/269/2002 Rady Gminy Rojewo z dnia 6 września 2002 r.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu usług i mieszkalnictwa we wsi Mierogoniewice (cz. dz. 25/5) - Gmina Rojewo	§5. 1. Ustala się następujące zasady zagospodarowania terenu objętego miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego wymienionym w § 1 niniejszej uchwały: 8) w przypadku natrafienia w trakcie prac ziemnych na obiekt zabytkowy prace należy wstrzymać i powiadomić Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.
6.	Uchwała nr XXX/267/2002 Rady Gminy Rojewo z dnia 6 września 2002 r.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu usług oświaty, sportu i mieszkalnictwa we wsi Rojewo	§5. 1. Ustala się następujące zasady zagospodarowania terenu objętego miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego wymienionym w § 1 niniejszej uchwały: 7) część zachodnia terenu objętego niniejszym planem leży w strefie „B” ochrony konserwatorskiej; wszelkie przebudowy obiektów zabytkowych, lokalizacje i budowy nowych obiektów wymagają uzgodnienia ze służbami ochrony zabytków, projektów decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu oraz projektów budowlanych, w przypadku natrafienia w trakcie prac ziemnych na obiekt zabytkowy prace należy wstrzymać i powiadomić Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.
7.	Uchwała nr XXXX/270/2002 Rady Gminy Rojewo z dnia 6 września 2002 r.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu usług produkcyjnych we wsi Jezuicka Struga - Gmina Rojewo	§5. 1. Ustala się następujące zasady zagospodarowania przestrzennego terenu objętego miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego wymienionym w § 1 niniejszej uchwały: 7) w przypadku natrafienia w trakcie prac ziemnych na obiekt zabytkowy prace należy wstrzymać i powiadomić Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.
8.	Uchwała nr XXXX/268/2002 Rady Gminy Rojewo z dnia 6 września 2002 r.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu usług produkcyjnych we wsi Zelechlin (dz. 59/7) - Gmina Rojewo	§5. 1. Ustala się następujące zasady zagospodarowania przestrzennego terenu objętego miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego wymienionym w § 1 niniejszej uchwały: 7) w przypadku natrafienia w trakcie prac ziemnych na obiekt zabytkowy prace należy wstrzymać i powiadomić Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.
9.	Uchwała nr IV/27/2003 Rady Gminy Rojewo z dnia 31 stycznia 2003 r.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu przeznaczonego pod stację paliw gazu płynnego z usługami towarzyszącymi we wsi Płonkowo w Gminie Rojewo	§5. Uchwała się ustalenia ogólne do planu wymienionego w § 1 ust. 1, dotyczące terenu oznaczonego symbolem 1 KS/U o następującej treści: 10) w przypadku natrafienia w trakcie prac ziemnych na obiekt zabytkowy prace należy wstrzymać i powiadomić Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.
10.	Uchwała nr IV/26/2003 Rady Gminy Rojewo z dnia 31 stycznia 2003 r.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu przeznaczonego pod zabudowę lotniskową we wsi Jarki w Gminie Rojewo	§5. Uchwała się ustalenia ogólne do planu wymienionego w § 1 ust. 1, dotyczące całego terenu objętego granicą opracowania o następującej treści: 5. W przypadku natrafienia w trakcie prac ziemnych na obiekt zabytkowy prace należy wstrzymać i powiadomić Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.
11.	Uchwała nr IV/25/2003 Rady Gminy Rojewo z dnia 31 stycznia 2003 r.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu przeznaczonego pod zabudowę lotniskową (dz. nr 90 i dz. nr 102/6) oraz jazu i elektrowni wodnej (dz. nr 97, nr 197 i cz. dz. nr 99/1) we wsi Jarki w Gminie Rojewo	§5. Uchwała się ustalenia ogólne do planu wymienionego w § 1 ust. 1, dotyczące terenów zabudowy lotniskowej (cz. dz. nr 98 i nr 102/6) o następującej treści: 5. W przypadku natrafienia w trakcie prac ziemnych na obiekt zabytkowy, prace należy wstrzymać i powiadomić Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

12.	Uchwała nr IX/74/2003 Rady Gminy Rojewo z dnia 26 września 2003 r.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu mieszkalnictwa we wsi Glinno Wielkie	§6. 1. Ustala się następujące zasady zagospodarowania terenu objętego miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego wymienionym w § 1 niniejszej uchwały: 7) w przypadku natrafienia w trakcie prac ziemnych na obiekt zabytkowy prace należy wstrzymać i powiadomić Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.
13.	Uchwała nr IX/73/2003 Rady Gminy Rojewo z dnia 26 września 2003 r.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu mieszkalnictwa i usług we wsi Liszkowo	§6. 1. Ustala się następujące zasady zagospodarowania terenu objętego miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego wymienionym w § 1 niniejszej uchwały: 8) w przypadku natrafienia w trakcie prac ziemnych na obiekt zabytkowy prace należy wstrzymać i powiadomić Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.
14.	Uchwała nr IX/72/2003 Rady Gminy Rojewo z dnia 26 września 2003 r.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu przeznaczonego na cele budownictwa mieszkaniowego (dz. nr 166/7) we wsi Stara Wieś w Gminie Rojewo	§6. Warunki zabudowy i zagospodarowania terenu w decyzjach administracyjnych należy określać według zasad ustalonych w § 7 z uwzględnieniem ustaleń ogólnych: 5. W przypadku natrafienia w trakcie prac ziemnych na obiekt zabytkowy prace należy wstrzymać i powiadomić Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.
15.	Uchwała nr IX/71/2003 Rady Gminy Rojewo z dnia 26 września 2003 r.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu przeznaczonego na cele eksploatacji zwiry (dz. nr 71) we wsi Osiek Wielki w Gminie Rojewo	§6. Warunki zagospodarowania terenu w decyzjach administracyjnych należy określać według zasad ustalonych w § 7 z uwzględnieniem ustaleń ogólnych: 7. W przypadku natrafienia w trakcie prac ziemnych na obiekt zabytkowy prace należy wstrzymać i powiadomić Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.
16.	Uchwała nr XVII/132/2004 Rady Gminy Rojewo z dnia 13 września 2004 r.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w części wsi Płonkowo, przeznaczonej na cele zabudowy produkcyjno - usługowo - handlowo - marketingowej	§6. 1. Dla wszystkich terenów objętych planem, o których mowa w § 1, ustala się: 7) Obowiązek niezwłocznego powiadomienia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w przypadku odkrycia w czasie prac ziemnych, wykopalisk archeologicznych lub przedmiotów, które posiadają cechy zabytku.
17.	Uchwała nr XVIII/136/2004 Rady Gminy Rojewo z dnia 29 października 2004 r.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obejmującego cz. dz. nr 40/13 znajdującej się na terenie wsi Rojewo.	§3. Ustala się następujące zasady zagospodarowania terenu wydzielonego liniami rozgraniczającymi, w granicach określonych na rysunku planu: 4) Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury: a) teren położony jest poza strefami ochrony konserwatorskiej ustalonymi przepisami odrębnymi. b) osoby prowadzące ewentualne roboty ziemne w razie ujawnienia przedmiotu, który posiada cechy zabytku obowiązane są niezwłocznie zawiadomić o tym organ właściwej gminy lub powiatu i właściwego konserwatora zabytków, przy jednoczesnym wstrzymaniu robót i zabezpieczeniu odkrytego przedmiotu do czasu wydania przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków odpowiednich zarządzeń.
18.	Uchwała nr XIX/145/2004 Rady Gminy Rojewo z dnia 29 października 2004 r.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obejmującego dz. nr 73/4 we wsi Ściborze w Gminie Rojewo	§3. Ustala się następujące zasady zagospodarowania terenu wydzielonego liniami rozgraniczającymi, w granicach określonych na rysunku planu zgodnie z załącznikiem graficznym nr 1 do niniejszej uchwały: 4) Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury: a) teren położony jest w strefie „B” ochrony konserwatorskiej wyznaczonej dla zespołu folwarcznego, uzgadniane z Wojewódzkim Urzędem Ochrony Zabytków Delegatura w Bydgoszczy winny być przebudowy obiektów zabytkowych, lokalizacje nowych obiektów, korekty układu przestrzennego. b) osoby prowadzące ewentualne roboty ziemne w razie ujawnienia przedmiotu, który posiada cechy zabytku obowiązane są niezwłocznie zawiadomić o tym organ właściwej gminy lub powiatu i właściwego konserwatora zabytków, przy jednoczesnym wstrzymaniu robót i zabezpieczeniu odkrytego przedmiotu do czasu wydania przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków odpowiednich zarządzeń.
19.	Uchwała nr XXII/165/2005 Rady Gminy Rojewo z dnia 30 marca 2005 r.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów w Jezuckiej Strudze Gmina Rojewo	§11. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej: obowiązuje wstrzymanie prac ziemnych i zawiadomienie Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w wypadku natrafienia w trakcie prac ziemnych na obiekt zabytkowy.
20.	Uchwała nr XXII/166/2005 Rady Gminy Rojewo z dnia 30 marca 2005 r.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obejmującego cz. dz. nr 230/1 LP we wsi Jezucka Struga w Gminie Rojewo	§3. Ustala się następujące zasady zagospodarowania terenu wydzielonego liniami rozgraniczającymi, w granicach określonych na rysunku planu zgodnie z załącznikiem graficznym nr 1 do niniejszej uchwały: 4) Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury: a) teren położony jest poza strefami ochrony konserwatorskiej ustalonymi przepisami odrębnymi. b) osoby prowadzące ewentualne roboty ziemne w razie ujawnienia przedmiotu, który posiada cechy zabytku obowiązane są niezwłocznie zawiadomić o tym organ właściwej gminy lub powiatu i właściwego konserwatora zabytków, przy jednoczesnym wstrzymaniu robót i zabezpieczeniu odkrytego przedmiotu do czasu wydania przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków odpowiednich zarządzeń.
21.	Uchwała nr XV/77/2011 Rady Gminy Rojewo z dnia 29 grudnia 2011 r.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego działki nr 40/19 w Rojewie	§5. 4. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej: w wypadku zaistnienia w trakcie prowadzenia prac ziemnych przypuszczenia iż odkryty przedmiot jest zabytkiem: wynikają z odrębnych przepisów.
22.	Uchwała nr XXV/151/2013 Rady Gminy Rojewo z dnia 24	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w rejonie miejscowości Liszkowice, Budziaki, Rojewo, Płonkówko,	§10. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej: zgodnie z przepisami odrębnymi. §13. Granice i sposoby zagospodarowania terenów lub obiektów podlegających ochronie ustalonych na podstawie odrębnych przepisów, a

	stycznia 2013 r.	Jaszcółtowo, Żelechlin, Topola, Liszkowo.	<p>także narażonych na niebezpieczeństwo powodzi oraz zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych;</p> <p>1) część zespołu wiejskiego oraz nieczynny cmentarz ewangelicki w Płonkówku wpisane są do ewidencji zabytków i objęte strefą „B” ochrony konserwatorskiej, dla której obowiązuje:</p> <p>a) zachowanie zasadniczych proporcji wysokościowych zabudowy, utrzymanie historycznych linii zabudowy oraz wysokości i proporcji budynków, geometrii dachów, materiałów wykończeniowych, zachowanie historycznego podziału działek, ewentualnie nawiązanie do dawnych podziałów,</p> <p>b) zachowanie zabudowy zabytkowej z obowiązkiem jej konserwacji, rewaloryzacji i rekonstrukcji realizowanym przez remonty konserwatorskie z zachowaniem lub odtworzeniem pierwotnego pokrycia dachów, detali architektonicznych, stolarki, tynków i kolorystyki, z zakazem ocieplania ścian frontowych i stosowania żaluzji zewnętrznych zasłaniających obramienia okienne, zachowanie i konserwacja elewacji ceglanych (zakaz ich tynkowania, malowania i ocieplania), przywrócenie stolarki z materiałów i w formie historycznej, wymiana stolarki dopuszczalna jedynie na stolarkę z materiałów historycznych z zachowaniem podziałów i kształtu, zakaz stosowania stolarki PCV, wymagane jest zachowanie historycznych ogrodzeń. Wymagane jest uzgadnianie z wojewódzkim konserwatorem zabytków prac remontowych i adaptacyjnych,</p> <p>c) zachowanie towarzyszącej historycznej zieleni komponowanej, prace w granicach obszaru historycznej zieleni wymagają uzgodnienia z wojewódzkim konserwatorem zabytków,</p> <p>d) zachowanie i rewaloryzacja terenu zabytkowego, wszelkie prace na jego obszarze wymagają uzgodnienia z wojewódzkim konserwatorem zabytków,</p> <p>e) dostosowanie nowej zabudowy do historycznej kompozycji w zakresie sytuacji, skali, bryły, podziałów architektonicznych, proporcji powierzchni muru i otworów wraz z nawiązaniem form współczesnych do lokalnej tradycji architektonicznej,</p> <p>f) usuwanie obiektów dysharmonizujących,</p> <p>g) dostosowania współczesnych funkcji do wartości zespołu zabytkowego i eliminacja funkcji uciążliwych,</p> <p>h) wprowadzania elementów reklamy wizualnej jedynie w miejscach dopuszczonych przez właściwego konserwatora zabytków,</p> <p>i) uzgadnianie z wojewódzkim konserwatorem zabytków remontów, modernizacji, adaptacji obiektów zabytkowych, uzupełnienia zabudowy, wprowadzania małych form architektonicznych, lokalizacji nowych obiektów, korekty układu przestrzennego, prac rewaloryzacyjnych na obszarze zabytkowej zieleni, prac ziemnych;</p> <p>2) ustala się strefy ochrony archeologicznej „W” obejmujące tereny o rozpoznanej, na podstawie badań zawartości ważnych relikwów archeologicznych. Teren zajmowany przez stanowiska archeologiczne objęte strefą „W” jest dostępny do celów inwestycyjnych pod warunkiem przeprowadzenia niezbędnego zakresu badań archeologicznych zapewniających odpowiednie warunki ochrony konserwatorskiej. Na obszarze strefy „W” wszelka działalność inwestycyjna musi być poprzedzona badaniami archeologicznymi. Zakres prac archeologicznych określony zostanie na etapie uzgadniania projektu budowlanego. Na obszarze strefy „W” wszelkie prace ziemne można wykonać po uzgodnieniu i za pozwoleniem Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków;</p> <p>3) obowiązuje wymóg zapewnienia przez inwestora nadzoru archeologicznego nad całością prac ziemnych związanych z budową elektrowni wiatrowych oraz opracowania studium oddziaływania na krajobraz kulturowy;</p>
23.	Uchwała nr VI/22/2015 Rady Gminy Rojewo z dnia 31 marca 2015 r.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego centrum miejscowości Rojewo, Gmina Rojewo	<p>§4. 5. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej: nie wymaga ustalenia.</p> <p>§5. Ustalenia dla terenu oznaczonego na rysunku symbolem 1RM:</p> <p>2) obowiązuje:</p> <p>a) strefa „B” ochrony konserwatorskiej i strefa „W” ochrony archeologicznej.</p> <p>§6. Ustalenia dla terenu oznaczonego na rysunku symbolem 2MN/U, 4MN/U, 7MN/U, 9MN/U:</p> <p>2) obowiązuje:</p> <p>c) dla terenu 2MN/U strefa „W” ochrony archeologicznej.</p> <p>§8. Ustalenia dla terenu oznaczonego na rysunku symbolem 6U:</p> <p>4) obowiązuje strefa „W” ochrony archeologicznej.</p>
24.	Uchwała nr XXX/196/2017 Rady Gminy Rojewo z dnia 10 sierpnia 2017 r.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla części miejscowości Jezuicka Struga, Gmina Rojewo	<p>§6. 5. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej: w przypadku natrafienia podczas robót ziemnych lub budowlanych na obiekt, co do którego istnieje przypuszczenie, iż jest to zabytkiem należy zastosować się do przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.</p>
25.	Uchwała nr XXV/160/2021 Rady Gminy Rojewo z dnia 25 marca 2021 r.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla północnej części miejscowości Jezuicka Struga, gmina Rojewo	<p>§6. 6. Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, w tym krajobrazów kulturowych, oraz dóbr kultury współczesnej:</p> <p>1) w części obszaru objętego planem, zgodnie z rysunkiem planu, obowiązuje strefa „W” ochrony archeologicznej; wszelką działalność inwestycyjną na obszarze strefy należy prowadzić zgodnie z przepisami o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami;</p>

			2)w przypadku natrafienia podczas robót ziemnych lub budowlanych na przedmiot, co do którego istnieje przypuszczenie, iż jest on zabytkiem należy zastosować się do przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.
--	--	--	---

Źródło: <http://bip.rojewo.pl/artykuly/81/1/25/miejscowe-plany-zagospodarowanie-przestrzennego> (dostęp: 8.08.2023 r.)

5.2. Charakterystyka zasobów i analiza stanu dziedzictwa i krajobrazu kulturowego Gminy

Gmina Rojewo jest gminą wiejską, położoną w centralnej części województwa kujawsko-pomorskiego, w powiecie inowrocławskim, w odległości ok. 35 km na południowy wschód od Bydgoszczy i ok. 25 km na południowy zachód od Torunia. Obszar gminy składa się z 17 sołectw: Dąbie, Dobiesławice, Glinno Wielkie, Jaszczółtowo, Jurancice, Liszkowice, Liszkowo, Mierogoniewice, Osiek Wielki, Płonkowo, Płonkówko, Rojewice, Rojewo, Ściborze, Topola, Wybranowo oraz Żelechlin.

Gminami sąsiednimi są położone na terenie województwa kujawsko-pomorskiego następujące jednostki:

gmina miejsko-wiejska Gniewkowo, powiat inowrocławski,

gmina wiejska Inowrocław, powiat inowrocławski,

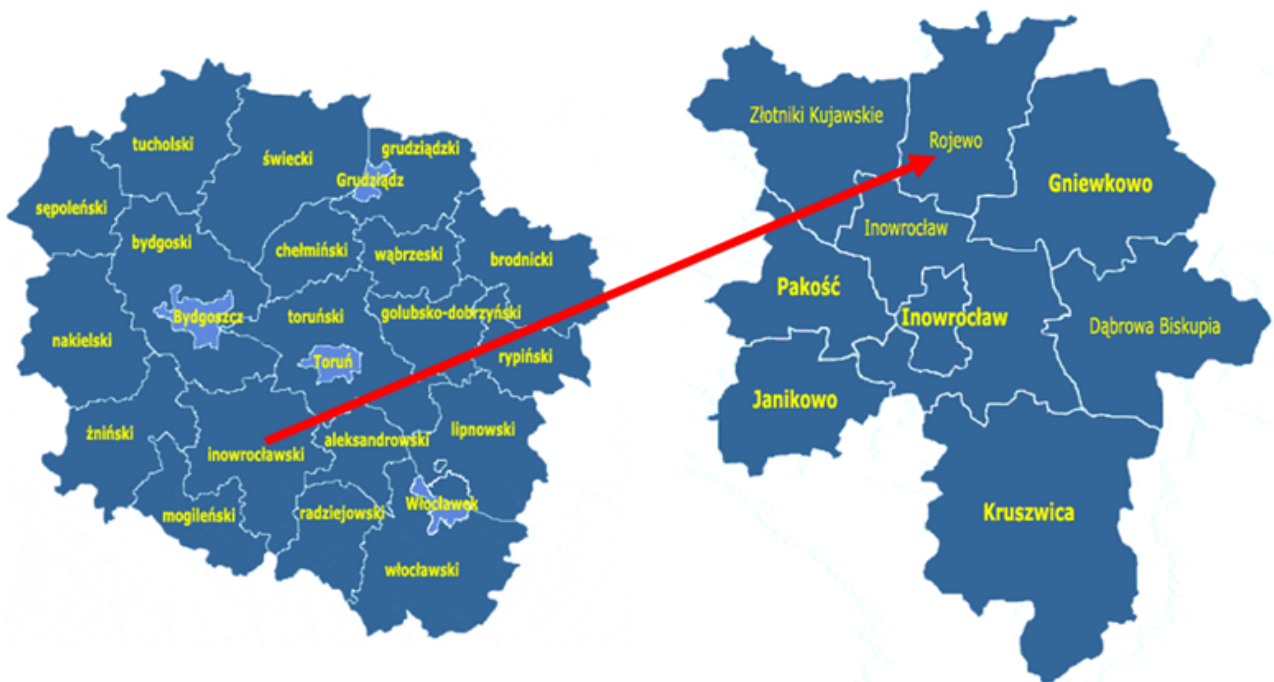
gmina wiejska Złotniki Kujawskie, powiat inowrocławski,

gmina wiejska Nowa Wieś Wielka, powiat bydgoski,

gmina miejsko-wiejska Solec Kujawski, powiat bydgoski,

gmina wiejska Wielka Nieszawka, powiat toruński.

Rysunek . Położenie gminy Rojewo na tle województwa kujawsko-pomorskiego i powiatu inowrocławskiego

Źródło: <http://gminy.pl/> (dostęp: 8.08.2023 r.)

Pod względem etnograficznym gmina położona jest na obszarze Kujaw.

Wg stanu na dzień 31 grudnia 2022 r. w gminie Rojewo zameldowanych na pobyt stały na jest 4 493 osoby. Dominującym działem gospodarki w gminie jest rolnictwo usytuowane w południowej części gminy, gdzie występują czarne ziemie kujawskie. Część północna gminy Rojewo znajduje się na niższej klasy bonitacji, co utrudnia rozwój produkcji rolnej dodatkowo słaba komunikacja drogowa utrudnia pozyskanie nowych inwestorów#.

Układ komunikacyjny gminy Rojewo tworzą:

droga wojewódzka nr 246 relacji Paterek – Dąbrowa Biskupia,

droga wojewódzka nr 398 relacji Złotniki Kujawskie – Liszkowo,

droga wojewódzka nr 399 relacji Liszkowo – Żelechlin,

drogi powiatowe i gminne.

Według podziału fizycznogeograficznego Polski wg Kondrackiego, gmina Rojewo położona jest w obrębie dwóch mezoregionów: obejmującej północną jej część Kotliny Toruńskiej i obejmującą południowy obszar gminy Równiny Inowrocławskiej.

5.2.1. Zarys historii obszaru Gminy#

Terytorium obecnej gminy należało w przeszłości do różnych jednostek administracyjnych.

Za czasów Mieszka I terytorium Kujaw znalazło się w granicach tworzącego się wówczas państwa polskiego. Po śmierci Bolesława Krzywoustego, teren ten wraz z Mazowszem przypadł jego synowi Bolesławowi Kędzierzawemu, który władał nimi od 1138 r. Z tego okresu pochodzą pierwsze wzmianki o wsiach Ściborze i Liskowo, które wymienione zostały w domniemanych nadaniach dla klasztoru w Mogilnie. Po śmierci ojca władzę przejął jego syn Leszek.

Za panowania Konrada Mazowieckiego, w 1233 r. doszło do wydzielenia Księstwa Kujawskiego, ze stolicą w Inowrocławiu. Konrad Mazowiecki wydzielił je dla swojego syna Kazimierza I Kujawskiego. Z tego okresu pochodzi pierwsza wzmianka pisana o Rojewie, kiedy to „Rogowo” z przyległościami sięgającymi pod mury miejskie Inowrocławia, nadał Krzyżakom książę kujawski Kazimierz. W tym okresie nastąpił znaczny rozwój gospodarczy i terytorialny nowej dzielnicy. Gdy Kazimierz zmarł, jego synowie podzielili Kujawy na część brzeską i inowrocławską.

Część inowrocławska znalazła się pod rządami Ziemomysła i na początku XIV wieku uległa dalszym podziałom, w wyniku czego powstały trzy odrębne księstwa: Inowrocławskie z Zamątwiem rządzone przez Leszka, Bydgosko-Wyszogrodzkie rządzone przez Przemysła i Gniewkowskie wraz z kasztelanią słońską należące do Kazimierza. Tereny gminy Rojewo znalazły się ówczesnej kasztelani gniewkowskiej i słońskiej. Obok urzędu kasztelana pojawili się inni urzędnicy ziemscy, jak wojewoda gniewkowski.

Na przełomie lat 1363/1364 miejscowy książę Władysław Biały zostawił księstwo gniewkowskie królowi Kazimierzowi Wielkiemu. Z ramienia króla w Gniewkowie pojawił się starosta Sędziwój z Szubina.

Okolo 1390 r. książę Władysław Opolczyk większość księstwa gniewkowskiego podporządkował Inowrocławowi. Na początku XV w. tereny obecnej gminy Rojewo, w ramach ujednoczenia systemu administracyjnego, znalazły się w starostwie inowrocławskim i podlegały wojewodzie gniewkowsko-inowrocławskiemu. Inowrocław stopniowo dystansował pobliskie Gniewkowo, które w XV w. utraciło rangę kasztelanii.

Rysunek . Okolice dzisiejszego Rojewo na mapie pruskiej z 1877 r.

Źródło: <https://maps.arcanum.com/en/> (dostęp: 8.08.2023 r.)

W roku 1772 r. tereny te zostały zajęte przez wojska pruskie. W okresie Księstwa Warszawskiego powiat inowrocławski wszedł do departamentu bydgoskiego, a w 1815 r. po upadku Księstwa Warszawskiego powiat inowrocławski wraz z całym departamentem bydgoskim włączono do Wielkiego Księstwa Poznańskiego. Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości, powiat inowrocławski włączono do utworzonego w 1919 r. województwa poznańskiego, następnie na mocy ustawy z 1938 r. przeniesiony został do województwa pomorskiego. Od 1950 r. powiat inowrocławski wchodził w skład województwa bydgoskiego. W 1976 r. nastąpiła likwidacja powiatu, po czym w 1999 r. przywrócono go.

Gmina Rojewo w obecnych granicach powstała w wyniku reformy administracyjnej w 1973 r., wchodząc w skład województwa bydgoskiego. Od 1999 r. Gmina należy do województwa kujawsko-pomorskiego.

Znaki i symbole

Herb gminy Rojewo przedstawia na tarczy hiszpańskiej na czerwonym tle trzy złote kłosa zboża między dwoma białymi półksiężycami skierowanymi barkami do siebie.

Rysunek . Herb gminy Rojewo

Źródło: <https://www.rojewo.pl/> (dostęp: 8.08.2023 r.)

Flaga gminy to prostokątny płat tkaniny o proporcjach 5:8, podzielony na trzy równe pionowe pasy: żółty, czerwony i biały. W jego centralnej części umieszczono godło z herbem gminy.

Rysunek . Flaga gminy Rojewo

Źródło: <https://www.rojewo.pl/> (dostęp: 8.08.2023 r.)

Herb oraz flaga gminy Rojewo ustanowiono uchwałą nr XXXVIII/248/2002 Rady Gminy Rojewo z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie przyjęcia herbu, flagi i pieczęci Gminy Rojewo.

5.2.2. Krajobraz kulturowy

Środowisko kulturowe gminy determinowane jest występowaniem na jej terenie: zabytków archeologicznych, zabytków architektury, założeń parkowych oraz wartości niematerialnych, do których zaliczyć można krajobraz oraz kulturę ludową. Warto podkreślić, że zachowane zasoby dziedzictwa kulturowego gminy stanowią wartości podlegające ochronie prawnej i pozwalają tym samym na wyodrębnienie obszarów o istotnych walorach środowiska kulturowego. Ochrona dóbr kultury materialnej i niematerialnej jest celem polityki przestrzennej, a kształtowanie środowiska kulturowego wpływa na rozwój pozostałych dziedzin regionu, takich, jak: turystyka, rekreacja, osadnictwo czy leśnictwo.

Instytucje kultury

Na obszarze gminy działalność kulturalną prowadzi Gminna Biblioteka Publiczna w Rojewie. Oferuje ona mieszkańcom dostęp do materiałów bibliotecznych tj. książek, gazet czy czasopism. Do podstawowych zadań Gminnej Biblioteki Publicznej w Rojewie należy gromadzenie, opracowywanie, przechowywanie oraz ochrona materiałów bibliotecznych, a także obsługa jej użytkowników poprzez udostępnianie zbiorów i prowadzenie działalności informacyjnej. Ponadto instytucja jest miejscem spotkań i wymiany myśli mieszkańców gminy#.

Na terenie gminy funkcjonuje także Samorządowy Zespół Oświaty i Kultury w Rojewie, którego przedmiotem działania jest m.in. gromadzenie, dokumentowanie, tworzenie, ochrona i udostępnienie dóbr kultury, tworzenie warunków dla rozwoju folkloru, a także rękodzieła ludowego i artystycznego oraz także współdziałanie z instytucjami upowszechniania kultury, sportu i rekreacji, organizacjami i towarzystwami w rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb oświatowych, kulturalnych oraz sportowych#.

Samorządowy Zespół Oświaty i Kultury w Rojewie w skrócie SZOIK zaangażowany jest w przedsięwzięcia kulturalne tworzone we współpracy z innymi podmiotami tj. jednostkami oświatowymi, stowarzyszeniami, Urzędem Gminy czy sołectwami. Do najważniejszych zadań należy: rozbudzanie, rozpowszechnianie i zaspokajanie potrzeb kulturalnych i sportowych społeczeństwa ze szczególnym naciskiem na dzieci i młodzież, kultywowanie tradycji oraz kształtowanie aktywnego uczestnictwa w kulturze. Upowszechnianie kultury wśród mieszkańców gminy polega na ich udziale w przedsięwzięciach kulturalnych organizowanych przez SZOIK oraz również poprzez udział w różnorodnych formach zajęć stałych i warsztatach. Organizowane są one cyklicznie, bądź też okolicznościowo np. (konkursy, turnieje, pikniki, koncerty, itp.)#.

Działalność kulturowa prowadzona jest także w świetlicach wiejskich.

Funkcjonujące instytucje kultury odgrywają niezwykle istotną rolę w zapewnianiu mieszkańcom wystarczającego dostępu do kultury. Miejsca te stanowią źródło inspiracji, edukacji oraz rozrywki dla społeczności. Dzięki różnorodności oferowanych wydarzeń instytucje te umożliwiają obywatelom zanurzenie się w różnych dziedzinach sztuki i kultury, niezależnie od ich zainteresowań czy poziomu

wiedzy. Ponadto, instytucje kultury często organizują wydarzenia otwarte dla wszystkich, co przyczynia się do integracji społeczności lokalnej oraz kreowania atmosfery współtworzenia i wspólnego doświadczania kultury. Dzięki temu mieszkańcy mają możliwość poszerzania horyzontów, zdobywania nowej wiedzy oraz czerpania radości z artystycznych doświadczeń, co wzbogaca ich życie i umożliwia aktywny udział w kulturalnym życiu społeczności.

Kluby, organizacje i stowarzyszenia

Życie kulturalne prowadzone jest również przez niektóre zespoły ludowe, kluby, organizacje pozarządowe i stowarzyszenia działające na terenie gminy m.in. Fundacja Piotra Reissa, Ochotnicza Straż Pożarna w Rojewicach, Ochotnicza Straż Pożarna w Rojewie, Ludowy Zespół Sportowy „Znicz”, Stowarzyszenie na Rzecz Wspierania aktywności Społecznej, Stowarzyszenie Miłośników Kultury Kujawskiej – Sami Swoi, Stowarzyszenie Gminna Rada Kobiet oraz koła gospodyń wiejskich[#].

Kluby, stowarzyszenia i organizacje pozarządowe często angażują się w ochronę i zachowanie dziedzictwa kulturowego, takiego jak zabytki architektury, historyczne miejsca czy tradycje kulturowe. Przez podejmowanie działań na rzecz ich konserwacji, działań edukacyjnych i promocyjnych, rozwój turystyki przyczyniają się do zachowania kulturowego dziedzictwa dla przyszłych pokoleń.

Turystyka i rekreacja

Gmina Rojewo nie posiada rozbudowanej oferty turystycznej. Podstawową formą turystyki na terenie gminy jest agroturystyka oraz turystyka krajoznawcza, rozwijająca się w oparciu o posiadane obiekty zabytkowe i walory środowiskowe.

Przez obszar gminy przebiega kilka szlaków turystycznych m.in. szlaki rowerowe, szlak Puszczański czy szlak Zielonej Strugi[#].

Promocja gminy prowadzona jest przede wszystkim przez stronę internetową, popularne media społecznościowe oraz lokalną prasę. Ponadto osoby prywatne oferujące noclegi promują swoje usługi przez portale noclegowo – turystyczne.

Formy ochrony przyrody

Krajobraz kulturowy determinowany jest poniekąd również przez środowisko naturalne i występujące na danym obszarze tereny i obiekty podlegające ochronie. Formami ochrony przyrody w granicach gminy są:

obszar chronionego krajobrazu Wydm Kotliny Toruńsko-Bydgoskiej część wschodnia i zachodnia,

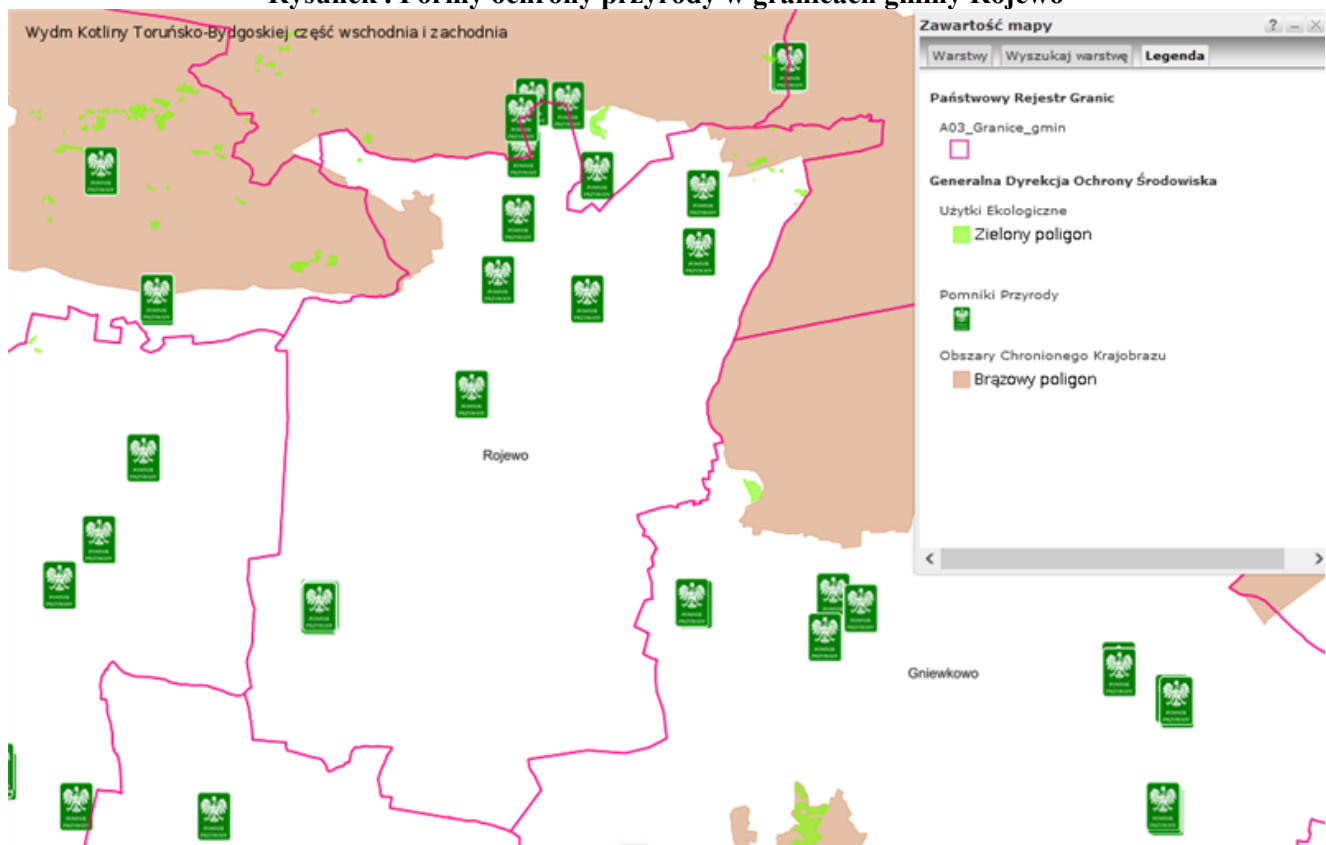
7 pomników przyrody,

21 użytków ekologicznych.

Krajobraz kulturowy często odzwierciedla wartości, przekonania i tradycje społeczności. Twórczość artystyczna, rytuały, obrzędy i legendy związane z naturą mogą przekazywać ludziom znaczenie i piękno środowiska naturalnego. Wiele ludów i społeczności wywodzi swoje opowieści i legendy z elementów przyrody. Góry, rzeki, drzewa czy zwierzęta często pełnią ważną rolę w mitologii i folklorze, opowiadając historie o powstaniu, bohaterach czy przekazując wartości kulturowe.

Środowisko przyrodnicze często stanowi również źródło inspiracji dla artystów, poetów, pisarzy i muzyków. Krajobrazy naturalne, takie jak góry, lasy czy rzeki, mogą być przedstawiane w różnych formach sztuki, co wpływa na rozwój kultury i wytworzenie charakterystycznego dziedzictwa artystycznego.

Rysunek . Formy ochrony przyrody w granicach gminy Rojewo

Źródło: https://mapy.geoportal.gov.pl/imap/Imgp_2.html (dostęp: 8.08.2023 r.)

Historyczne układy przestrzenne

Pod względem typu osadnictwa wiejskiego, wg podziału M. Kielczewskiej-Zaleskiej, w północnej części gminy głównym typem osadnictwa jest sieć małych wsi i przysiółków dopełniona osadnictwem rozproszonym, natomiast w części południowej sieć wsi skupionych o średniej wielkości (20-100 domów mieszkalnych) o śródpolnym położeniu zabudowań i węzłowym układzie dróg. Według podziału H. Szulc, na terenie gminy głównym typem morfogenetycznym osadnictwa wiejskiego są rzędówki w części północnej oraz wsie nieregularne w części południowej gminy#.

Na uwagę zasługują zachowane układy ruralistyczne w miejscowościach#:

Bród Kamienny (rozproszona zabudowa wsi – postuluję się ochronę budynków o wartości zabytkowej powstałych w XIX i na pocz. XX w.),

Dąbie (rozproszona zabudowa wsi – postuluję się ochronę budynków o wartości zabytkowej powstałych w XIX i na pocz. XX w.),

Dobiesławice (układ ruralistyczny – zespół folwarczny wraz z kolonią mieszkaniową – w granicach strefy ochrony konserwatorskiej „B”),

Glinno Wielkie (rozproszona zabudowa wsi – postuluję się ochronę budynków o wartości zabytkowej powstałych w XIX i na pocz. XX w.),

Jaszczołtowo (rozproszona zabudowa wsi, częściowo przekształcona współcześnie – postuluję się ochronę budynków o wartości zabytkowej powstałych w XIX i na pocz. XX w.),

Jurancice (rozproszona zabudowa wsi – postuluję się ochronę budynków o wartości zabytkowej powstałych w XIX i na pocz. XX w.),

Liszkowo (układ ruralistyczny – zespół folwarczny i wiejski – w granicach strefy ochrony konserwatorskiej „B”),

Liszkowice (rozproszona zabudowa wsi – postuluję się ochronę budynków o wartości zabytkowej powstałych w XIX i na pocz. XX w.),

Osieczek (rozproszona zabudowa wsi – postuluję się ochronę budynków o wartości zabytkowej powstałych w XIX i na pocz. XX w.),

Płonkowo (układ ruralistyczny – zespół wiejski z pozostałościami zespołu folwarcznego – w granicach strefy ochrony konserwatorskiej „B”),

Płonkówko (układ ruralistyczny – zespół folwarczny z budynkami mieszkalnymi – w granicach strefy ochrony konserwatorskiej „B”),

Rojewo (zespół wiejski w większości przekształcony współcześnie – postuluję się ochronę budynków o wartości zabytkowej powstałych w XIX i na pocz. XX w.),

Stara Wieś (rozproszona zabudowa wsi, częściowo przekształcona współcześnie – postuluję się ochronę budynków o wartości zabytkowej powstałych w XIX i na pocz. XX w.),

Ściborze (układ ruralistyczny – zespół folwarczny z kolonią mieszkaniową – w granicach strefy ochrony konserwatorskiej „B”),

Topola (układ ruralistyczny – pozostałości zespołu folwarcznego i zabudowa wiejska – w granicach strefy ochrony konserwatorskiej „B”),

Wybranowo (układ ruralistyczny – pozostałości zespołu pałacowo-parkowego – w granicach strefy ochrony konserwatorskiej „B”), (zespół wiejski w większości przekształcony współcześnie – postuluję się ochronę budynków o wartości zabytkowej powstałych w XIX i na pocz. XX w.),

Zawiszyn (rozproszona zabudowa wsi – postuluję się ochronę budynków o wartości zabytkowej powstałych w XIX i na pocz. XX w.),

Żelechlin (zabudowa wsi w większości przekształcona współcześnie – postuluję się ochronę budynków o wartości zabytkowej powstałych w XIX i na pocz. XX w.).

Architektura

Typowy dom kujawski na obszarze gminy był drewniany ze słomianym lub trzciniowym dachem dwuspadowym. Początkowo podstawowym typem budynków były chałupy wąskofrontowe, z podcieniem, posiadające wejście główne od szczytu, natomiast od ok. połowy XIX w. zaczęły powstawać chałupy szerokofrontowe, symetryczne, z wejściem w ścianie dłuższej, Chaty usadowione były licem do drogi. Najpopularniejszym typem zagrody kujawskiej było usytuowanie budynków na planie prostokąta. Równoległe do chaty od strony pola stała stodoła, a z boku obora. Poniektórzy zamożniejsi gospodarze budowali niekiedy dodatkowo drugą stodołę i oborę oraz spichlerzyk. Dawne budownictwo drewniane zaczęło zanikać po uwłaszczeniu chłopów, natomiast od początku XX wieku coraz powszechniejsze na Kujawach były murowane budynki mieszkalne i gospodarcze[#].

Istotnym elementem krajobrazu kulturowego gminy są także zespoły dworsko-parkowe we wsiach: Dobiesławice, Liszkowo, Płonkowo, Płonkówko, Ściborze, Topola i Wybranowo, z których część zachowała pierwotne kompozycje[#]. Dominuje w nich zabudowa murowana.

Najcenniejszymi i najstarszymi elementami historycznej zabudowy na terenie gminy są obiekty sakralne, do których zaliczyć można głównie kościoły zlokalizowane w miejscowościach: Liszkowo, Płonkowo, Rojewice i Rojewo. W miejscowości Glinno Wielkie zachowały się także fundamenty drewnianego kościoła z lat 30. XX w.[#]

Ponadto na terenie miejscowości Płonkowo znajduje się „Park Kulturowy - Kościół p.w. Św. Oswalda”. Został on utworzony uchwałą nr XXVI/201/2009 Rady Gminy Rojewo z dnia 17 września 2009 r. w celu ochrony walorów krajobrazu kulturowego Gminy Rojewo.

W trakcie badań archeologicznych przeprowadzonych w Płonkowie w latach 2006-2007 odkryto relikty dwóch kościołów z zachowanymi pod posadzką kryptami i grobami, a także przykościelny cmentarz. Analiza materiałów pozyskanych w trakcie badań archeologicznych wykazała ciągłość 600-letnią miejsca kultu w Płonkowie. Licznie występujące materiały luksusowe potwierdziły, że właściciele tych ziem należeli do najbogatszej szlachty.

Teren Parku Kulturowego – Kościół p.w. Św. Oswalda, zlokalizowany jest we wschodniej części Gminy Rojewo, po północnej stronie lokalnej drogi z Gniewkowa do Złotnik Kujawskich. Składa się on z jednego obszaru, tj. działki nr 8 o pow. 0,25 ha, obręb 0015, w miejscowości Płonkowo, na terenie parafii Rzymsko-Katolickiej.

Na mocy ww. uchwały na terenie parku obowiązują następujące zakazy:

- 1) prowadzenia robót budowlanych, działalności przemysłowej, handlowej i usługowej niezwiązanych z działalnością merytoryczną parku, z wyłączeniem inwestycji gminnych prowadzonych w uzgodnieniu z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków;
- 2) składowania lub magazynowania odpadów poza pojemnikami przeznaczonymi do gromadzenia bieżących odpadów;
- 3) umieszczania tablic, napisów i innych znaków niezwiązanych z ochroną Parku Kulturowego, poza znakami drogowymi oraz związanymi z porządkiem i bezpieczeństwem publicznym;
- 4) umieszczania ogłoszeń reklamowych;
- 5) lokalizacji parkingów.

Miejsca pamięci i kapliczki przydrożne[#]

Na uwagę zasługują również miejsca pamięci upamiętniające ważne postacie i wydarzenia. Na terenie gminy takimi miejscami są m.in. pomniki, obeliski oraz tablice i kamienie pamiątkowe. Na obszarze gminy znajdują się m.in.:

Obelisk przy Szkole Podstawowej w Rojewie upamiętniający ofiary zbrodni Niemców hitlerowskich oraz żołnierzy polskich i radzieckich poległych w latach 1939 – 1945. Obelisk zbudowany z okazji czterdziestolecia wybuchu II Wojny Światowej. Data upamiętnienia 01.09.1979 r.

Krzyż Votum i trzy obeliski wokół niego w Rojewie są miejscem poświęconym Powstańcom Wielkopolskim oraz pomordowanym w czasie II wojny światowej mieszkańcom gminy Rojewo, a ponadto pamięci walczącym o Polskę wolną i sprawiedliwą w latach 1939 – 1989 r. Krzyż oraz obeliski powstały z zamysłem, aby z okazji różnych rocznic i świąt państwowych delegacje samorządowe i mieszkańcy mieli gdzie składać kwiaty i zapalić znicze. Życzeniem Społecznego Komitetu jest, aby to miejsce pamięci służyło młodemu pokoleniu w kontynuowaniu tradycji patriotycznych w przyszłości.

Obelisk w Rojewicach – miejsce upamiętniające zbrodnię na ponad 4 tysiącach osób w latach 1939-1943 przez zbrodniarzy niemieckich. Obelisk znajduje się na cmentarzu rzymskokatolickim (centralna część). Obelisk z tablicą jest poświęcony tym, którzy w latach wojny poświęcili swoje życie dla ojczyzny. Jest głazem narzutowym na podbudowie. Na głazie umieszczona jest tablica pamiątkowa. Data upamiętnienia 11 listopada 1991 r.

Murowany obelisk w miejscowości Magdaleniec – w tej okolicy w czasie okupacji niemieckiej (1939 – 1945) dokonano wielu zbrodni na uchodźcach polskich. Wśród nich byli m in: Lewandowski Stanisław, Lewandowski Wojciech oraz Pawlicki Stanisław. Zostali oni aresztowani, a następnie torturowani w celu wydobywania od nich informacji na temat organizacji polskiej ludności działającej przeciw okupantowi. Po długich torturach rozstrzelano ich przy drodze Magdaleniec – Glinno Wielkie, około 100 m od cmentarza ewangelickiego. Zwłoki zakopano na miejscu egzekucji. Dnia 18 maja 1945 roku zwłoki zostały pochowane na cmentarzu w Płonkowie. Miejsce egzekucji zostało upamiętnione w dniu 9 maja 1989 rok.

Wysoką wartość kulturową przedstawiają również przydrożne kapliczki i krzyże licznie występujące w miejscowościach na terenie gminy.

Panoramy przestrzenne

Krajobraz kulturowy kształtują również zachowane zabytkowe dominanty, które posiadają swój specyficzny, wartościowy charakter, zarówno pod względem wglądów do wnętrza miejscowości, jak i z zewnątrz, na ich panoramy.

Ze względu na niską lesistość tutejszych obszarów oraz znaczną przewagę pól uprawnych główną dominantą przestrzenną na przeważającym obszarze gminy są kościoły zlokalizowane w miejscowościach Liszkowo, Płonkowo, Rojewice i Rojewo.

5.2.3. Zabytki nieruchome

Do nieruchomych zabytków na terenie gminy należą przede wszystkim zabytki architektury sakralnej (kościół i cmentarze) oraz architektura dworsko-parkowa i ludowa.

Wykaz zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytku przedstawiono w rozdziale 5.3 niniejszego Programu.

Na terenie gminy Rojewo występują zabytki nieruchome ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków, która prowadzona jest przez Kujawsko-Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Wykaz zabytków nieruchomych ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Rojewo przedstawiono w załączniku nr 1 niniejszego Programu.

Zabytki nieruchome są w różnym stanie utrzymania. W przypadku części zabytków konieczne jest podjęcie prac remontowych i rewaloryzacyjnych w celu odzyskania ich dawnej świetności.

Do podstawowych zaleceń, w zakresie ochrony zabytków zalicza się:

konserwację zgodną z wytycznymi konserwatorskimi i z zachowaniem pierwotnych materiałów i kolorystyki (zachowanie cech stylowych),

bieżące remonty i pielęgnację,

wykonanie oznaczeń i zabezpieczenia terenu zabytkowego.

Do głównych zagrożeń obiektów zabytkowych zaliczyć można:

brak bieżącej, właściwej konserwacji,

brak bieżących remontów i pielęgnacji,

niekontrolowaną modernizację (utrata cech stylowych),

różnorodność materiałów i kolorystyki oraz skali zabudowy,

zasolenie murów,

postępującą dewastację/ degradację,

niekontrolowane zarastanie.

5.2.4. Zabytki ruchome

Rejestr zabytków ruchomych prowadzony jest przez wojewódzkiego konserwatora zabytków. Do rejestru wpisuje się zabytek ruchomy na podstawie decyzji wydanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków na wniosek właściciela tego zabytku. Wojewódzki konserwator zabytków może wydać

z urzędu decyzję o wpisie zabytku ruchomego do rejestru w przypadku uzasadnionej obawy zniszczenia, uszkodzenia lub nielegalnego wywiezienia zabytku za granicę.

W rejestrze nie są ujęte obiekty wpisane do inwentarza muzeum lub wchodzące w skład narodowego zasobu bibliotecznego. Zasoby muzealne i archiwalne chronione są na podstawie odrębnych przepisów.

Na terenie gminy Rojewo za zabytki ruchome można uznać przede wszystkim zabytkowe wyposażenie obiektów sakralnych, w tym cenniejsze przedmioty liturgiczne.

Do rejestru zabytków województwa kujawsko-pomorskiego wpisane zostały:

barokowe i rokokowe wyposażenia kościoła pod wezwaniem Św. Anny w Liszkowie,
późnogotycka rzeźba ze sceną zaśnięcia NMP.

5.2.5. Zabytki archeologiczne

Zabytkiem archeologicznym jest zabytek nieruchomy, będący powierzchnią, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów albo zabytek ruchomy, będący tym wytworem. Stanowiska archeologiczne to materialne ślady działalności ludzi. W ich obrębie grupują się zazwyczaj pozostałości licznych powstających i zamierających kolejno osad. Do stanowisk archeologicznych zaliczyć możemy m.in. cmentarzyska, obozowiska, ślady epizodycznej działalności człowieka, pracownie, skarby itp.

Podstawową i główną metodą ewidencjonowania stanowisk archeologicznych jest ogólnopolski program badawczo-konserwatorski Archeologiczne Zdjęcie Polski (AZP). Metoda ta systematyzuje dotychczasowy zasób wiedzy o rozpoznaniu archeologicznym terenu poprzez obserwację archeologiczną oraz uwzględnianie informacji zawartych w archiwach, zbiorach muzealnych, instytucjach i publikacjach. Należy jednak pamiętać, że zbiór dokumentacji AZP, reprezentujący ewidencję zasobów archeologicznych, jest otwarty i ciągle uzupełniany w procesie archeologicznego rozpoznania terenu. Do zbioru włączane są informacje o wszystkich sukcesywnie odkrywanych reliktach przeszłości, niezależnie od charakteru badań, a także wszystkie bieżące informacje weryfikujące lub uzupełniające dotychczasowe dane. W ten sposób dokumentacja stanowisk archeologicznych utworzona metodą AZP jest źródłem najbardziej aktualnej wiedzy o terenie. Dodatkowych informacji o zasobach archeologicznych dostarczają przypadkowe odkrycia dokonywane najczęściej podczas prac rolnych i budowlanych.

Na terenie gminy istnieją 2 stanowiska archeologiczne, które zostały wpisane do rejestru zabytków. Zostały one przedstawione w tabeli poniżej:

Tabela . Wykaz zabytków archeologicznych znajdujących się na terenie gminy Rojewo wpisanych do wojewódzkiego rejestru zabytków

Nr rejestru zabytków woj. kujawsko-pomorskiego	Data wpisu	Miejscowość
92/C	11.12.1968	Liszkowo (grodzisko wczesnośredniowieczne)
C/166	29.12.2006	Płonkowo (teren dawnego cmentarza przykościelnego)

Źródło: Otwarte dane, Rejestr zabytków archeologicznych; <https://dane.gov.pl/dataset/210/resource/2723>

Wykaz stanowisk archeologicznych na terenie gminy Rojewo zamieszczono w załączniku nr 2 niniejszego Programu. Zgodnie z danymi w dyspozycji Urzędu Gminy, na terenie gminy występują łącznie 624 stanowiska archeologiczne. Należy jednak zaznaczyć, że badania archeologiczne są kontynuowane.

Najistotniejszymi zagrożeniami dla stanowisk archeologicznych na terenie gminy są przede wszystkim prace rolnicze oraz inwestycje budowlane, ponieważ zdecydowana większość stanowisk nie posiada własnej formy terenowej. Wiąże się to z nieświadomością mieszkańców istnienia i wartości znalezisk archeologicznych. Wiele z nich jest nieświadomie niszczone lub nie są one zgłaszane według

obowiązujących przepisów. Zachowanie takie powoduje nieodwracalne uszczuplanie zasobów dziedzictwa archeologicznego na terenie gminy.

Wprawdzie według art. 108 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2022 r., poz. 840 ze zm.) niszczenie lub uszkodzenie zabytków, świadomie bądź nieświadomie jest przestępstwem, to bez zaangażowania i wsparcia świadomych mieszkańców gminy, bardzo trudno jest egzekwować ich prawną ochronę.

Do najważniejszych działań gminnych w zakresie opieki nad nimi zaliczyć można:

prowadzenie monitoringu stanu zachowania stanowisk archeologicznych,

kontrolowanie podczas wydawania pozwoleń budowlanych, czy inwestycja nie będzie prowadzona w miejscu stanowiska archeologicznego bądź strefy archeologicznej ochrony konserwatorskiej wyznaczonej w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego,

popularyzację zasad ochrony zabytków oraz znaczenia i atrakcyjności archeologicznego dziedzictwa kulturowego wśród społeczności lokalnej.

Ponadto zgodnie z art. 31, ust. 1a pkt 2 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz.U. z 2022 r., poz. 840 ze zm.) osoba fizyczna lub jednostka organizacyjna, która zamierza realizować roboty ziemne lub dokonać zmiany charakteru dotychczasowej działalności na terenie, na którym znajdują się zabytki archeologiczne, co doprowadzić może do przekształcenia lub zniszczenia zabytku archeologicznego, jest obowiązana, z zastrzeżeniem art. 82a ust. 1, pokryć koszty badań archeologicznych oraz ich dokumentacji, jeżeli przeprowadzenie tych badań jest niezbędne w celu ochrony tych zabytków. Zakres i rodzaj niezbędnych badań archeologicznych ustala konserwator zabytków w drodze decyzji wyłącznie w takim zakresie, w jakim roboty budowlane albo roboty ziemne lub zmiana charakteru dotychczasowej działalności na terenie, na którym znajdują się zabytki archeologiczne, zniszczą lub uszkodzą zabytek archeologiczny.

Dodatkowo w związku z możliwością istnienia zabytków archeologicznych do tej pory nie ujawnionych, zgodnie z art. 32 i 33 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, należy w przypadku natrafienia w trakcie robót ziemnych na przedmioty, co do których istnieje przypuszczenie, że są zabytkami, należy roboty przerwać i powiadomić o fakcie odkrycia Kujawsko-Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

5.2.6. Zabytki w zbiorach muzealnych i innych

Na terenie gminy Rojewo nie występują zabytki w zbiorach muzealnych.

5.2.7. Dziedzictwo niematerialne

Ochrona niematerialnego dziedzictwa kulturowego jest celem Konwencji UNESCO w sprawie ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego z 2003 r. Niematerialne dziedzictwo kulturowe przejawia się m.in. w następujących dziedzinach: tradycje i przekazy ustne, w tym język jako nośnik niematerialnego dziedzictwa kulturowego, sztuki widowiskowe, zwyczaje, rytuały i obrzędy świąteczne, wiedza i praktyki dotyczące przyrody i wszechświata, umiejętności związane z rzemiosłem tradycyjnym.

W rozumieniu Konwencji UNESCO „niematerialne dziedzictwo kulturowe” oznacza *praktyki, wyobrażenia, przekazy, wiedzę i umiejętności, jak również związane z nimi instrumenty, przedmioty, artefakty i przestrzeń kulturową, które wspólnoty, grupy i, w niektórych przypadkach, jednostki uznają za część własnego dziedzictwa kulturowego. To niematerialne dziedzictwo kulturowe, przekazywane z pokolenia na pokolenie, jest stale odtwarzane przez wspólnoty i grupy w relacji z ich otoczeniem, oddziaływaniem przyrody i ich historią oraz zapewnia im poczucie tożsamości i ciągłości, przyczyniając się w ten sposób do wzrostu poszanowania dla różnorodności kulturowej oraz ludzkiej kreatywności.*

Pod względem etnograficznym gmina Rojewo położona jest na kujawach. Duże połacie centralnych Kujaw, w tym również na obszarze gminy zajmują czarne ziemie – jedne z najurodzajniejszych gleb w Polsce. Historycznie kraina ta dzieli się na kujawy zachodnie ze stolicą w Inowrocławiu oraz kujawy wschodnie ze stolicą we Włocławku. Do dziedzictwa niematerialnego gminy Rojewo można zaliczyć kulturę ludową, obejmującą przede wszystkim folklor.

Kujawski ludowy strój kobiecy i męski[#]

Kobięcy strój kujawski składał się z białej koszuli z haftowanym kołnierzem lub pojedynczą kryzą, aksamitnego gorsetu lub kabatka z granatowego, szafirowego albo czarnego sukna, wełnianej, ciemnej spódnicy i fartucha z jedwabiu, wełny lub czarnego inlepu z białym haftem. Pod spódnice zakładano haftowane halki - białą płócienną i czerwoną flanelową, a na ramiona zarzucano duże wełniane chusty tureckie, tzw. mazanichy. Na głowę nakładano paski materiału ułożonego w harmonijkę zwanych szlarkami, a zamężne kobiety białą, haftowaną czepiec (kopka) z bawełnianego płótna lub tiulu, owiniętego zrolowaną, jedwabną chustą (kaczorówką). Uzupełnienie stanowiły różnego rodzaju sznury bursztynów lub koralików, których ilość zależała od zamożności kobiety.

Męski strój składał się z czarnego kapelusza lub cylindra z główką szerszą u góry, ozdobioną pawimi piórami, białej koszuli z kołnierzykiem, pod którą zawiązywano jedwabną czerwoną chustkę, bądź wstążkę, granatowego kaftanu bez rękawów, ciemnych wełnianych spodni wpuszczonych w długie buty. Wszystko to przepasane było wełnianym czerwonym pasem. Na to zakładano ciemny płaszcz z peleryną, który zwał się buchą lub dętym płaszczem. Kawalerowie oprócz tego zakładali również kaftan z półrękawkiem, a na głowie nosili rogatywkę obszytą barankiem.

Gwara

Gwara kujawska należy do dialektu wielkopolskiego. Nie jest ona jednolita i różni się od siebie w różnych częściach regionu. W ostatnim czasie obserwowalny jest jej zanik, zwłaszcza u młodego pokolenia spowodowany przemianami społeczno-cywilizacyjnymi, a posługiwanie się nią to już właściwie domena w większości osób starszych zamieszkałych na terenach wiejskich i rolniczych. Pomimo tego zauważalne są obecnie dążenia do jej zachowania. Organizowane są wydarzenia i spotkania kulturowe, na których gwarę stara się przekazać nowemu pokoleniu, pokazuje się ją jako ważny element kultury kujawskiej, a umiejętność mówienia nią przedstawiana jest jako duża zaleta.

Taniec i muzyka

Najbardziej charakterystycznym tańcem pochodzącym z kujaw jest Kujawiak. Jest to trójmiarowy taniec ludowy w rytmach mazurkowych, który z czasem rozpowszechnił się również na dworach szlacheckich, z których to przedostał się do miast w całym kraju, stając się jednym z tańców narodowych. Oprócz niego na kujawach tańczono również mazurki i oberki. Dzisiaj tańczony jest on przede wszystkim przez ludowe grupy taneczne w czasie różnego rodzaju uroczystości i wydarzeń kulturowych.

Zwyczaje, tradycje i obrzędy

Najpopularniejszym do dziś praktykowanym zwyczajem kujawskim na terenie gminy jest chodzenie z kozą (koza). Są to barwne korowody przebierańców z maskami zwierzęcymi, symbolizującymi siły wegetacyjne (m.in. koza, niedźwiedź, koń, bocian oraz również śmierć, diabeł, kominiarz, młoda para), które spotkać możemy w ostatnim dniu karnawału. Dawniej wierzono, że wędrowni kolędnicy spowodują szybkie nadejście wiosny. Przemierzają oni miejscowości od domu do domu, gdzie odgrywiają krótkie przedstawienie, po którym gospodarze obdarowują ich drobnymi darami (zazwyczaj słodkim poczęstunkiem i słodkościami lub symboliczną kwotą „na sianko dla kozy”).

Rysunek . „Koza” w gminie Rojewo

Źródło: <https://www.rojewo.pl/aktualnosci/luty1/> (dostęp: 8.08.2023 r.)

Rzemiosło

Obecnie, rzemiosło oraz umiejętność wykonywania wyrobów ręcznych w dużej mierze zanikło. Dawniej, kujawska sztuka ludowa wyróżniała się w zdobnictwie wnętrza, wzornictwie i formie mebli oraz tematyce rzeźb.

Wartym wspomnienia jest tutaj haft kujawski, który oparty był głównie na motywach roślinnych i kolorze białym. Początkowo był on stosowany w strojach, a później zaczęto wykonywać go również m.in. na obrusach, serwetach oraz bieżnikach.

Na obszarze gminy dyplomowanym Twórcą Ludowym z zakresu haftu kujawskiego jest Pani Krystyna Czarnota. Prezentuje ona swoje prace podczas różnego rodzaju wydarzeń kulturowych i wystaw oraz ponadto uczestniczy w spotkaniach i zajęciach z zakresu lekcji haftu i rękodzieła przekazując swoją wiedzę.

Rysunek . Przykład haftu kujawskiego twórcy ludowego z obszaru gminy Krystyny Czarnoty

Źródło: <https://www.rojewo.pl/wzorcowo-do-testow/biblioteka/dozynki-w-rojewie/> (dostęp: 8.08.2023 r.)

Zespoły ludowe i wydarzenia kulturowe

Kultywowaniem i podtrzymywaniem lokalnych obrzędów, obyczajów, tradycji oraz zachowaniem i popularyzacją dziedzictwa kulturowego zajmują się przede wszystkim ludowe zespoły folklorystyczne. Kultywowaniu tradycji folklorystycznych sprzyja zrzeszanie się w organizacjach lokalnych, takich jak Koła Gospodyń Wiejskich, czy Lokalne Grupy Działania, których celem statutowym jest dbałość o tradycje, budowanie silnych więzi mieszkańców z miejscem zamieszkania oraz wspieranie lokalnych twórców.

Do 2015 r. w gminie działał Zespół Folklorystyczny z Osieka Wielkiego, który w swoim repertuarze posiadał piosenki kujawskie sentymentalne i nastrojowe, radosne oraz taneczne, w tym także pieśni okolicznościowe i świąteczne.

Na terenie gminy od 2015 r. funkcjonuje Stowarzyszenie Miłośników Kultury Kujawskiej – Sami Swoi, z siedzibą we wsi Rojewice. Do celów Stowarzyszenia należą m.in. kultywowanie historii, tradycji i kultury ze szczególnym uwzględnieniem folkloru i tradycji kujawskich, promocja walorów regionalnych, propagowanie i kultywowanie historii, kultury, sztuki i obyczajów regionu, a także prowadzenie działalności kulturalnej.

Do imprez kulturowych organizowanych na terenie gminy, należą m.in. dożynki gminne.

Do niematerialnych elementów dziedzictwa kulturowego, na obszarze gminy, można zaliczyć także historyczno-geograficzne nazwy miejscowości, rzek, jezior i innych elementów geograficznych. Do kultywowania pamięci zalicza się również nadawanie nazw ulic i placów wybitnym postaciom oraz wydarzeniom, które są związane z regionem i jego historią.

5.3. Zabytki objęte prawnymi formami ochrony

Formami ochrony zabytków są: wpis do rejestru zabytków, wpis na Listę Skarbów Dziedzictwa, uznanie za pomnik historii, utworzenie parku kulturowego, ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 sierpnia 2018 r. w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków (Dz.U. 2021 poz. 81)[#] precyzuje wymagania względem osób prowadzących prace przy obiektach zabytkowych.

Rozporządzenie określa tryb wydawania pozwoleń na:

- prorowadzenie prac konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków,
- prorowadzenie prac konserwatorskich przy zabytku wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa,
- prorowadzenie prac restauratorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków,
- prorowadzenie prac restauratorskich przy zabytku wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa,
- prorowadzenie robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków,
- prorowadzenie badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków,
- prorowadzenie badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa,
- prorowadzenie badań architektonicznych przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków,
- przemieszczenie zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru zabytków,
- trwale przeniesienie zabytku ruchomego wpisanego do rejestru zabytków, z naruszeniem ustalonego tradycją wystroju wnętrza, w którym zabytek ten się znajduje,
- dokonywanie podziału zabytku nieruchomego wpisanego do rejestru zabytków,
- zmianę przeznaczenia zabytku wpisanego do rejestru zabytków lub sposobu korzystania z tego zabytku,
- umieszczanie na zabytku wpisanym do rejestru zabytków urządzeń technicznych, tablic reklamowych lub urządzeń reklamowych w rozumieniu art. 2 pkt 16b i 16c ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, oraz napisów,
- prorowadzenie badań archeologicznych;
- poszukiwanie ukrytych lub porzuconych zabytków ruchomych, w tym zabytków archeologicznych, przy użyciu wszelkiego rodzaju urządzeń elektronicznych i technicznych oraz sprzętu do nurkowania,
- wykonywanie robót budowlanych w otoczeniu zabytku,
- podejmowanie innych działań, które mogłyby prowadzić do naruszenia substancji lub zmiany wyglądu zabytku wpisanego do rejestru zabytków.

Rozporządzenie określa także dane i informacje, które powinny zawierać wnioski o wydanie ww. pozwoleń, dokumentacja dołączana do tych wniosków, niezbędna do ich rozpatrzenia, dane i informacje, które zawierają te pozwolenia oraz warunki, które mogą zostać w nich zastrzeżone, a także elementy, które zawiera dokumentacja prac konserwatorskich i prac restauratorskich prowadzonych przy zabytku ruchomym wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz dokumentacja badań archeologicznych.

Wykaz zabytków nieruchomych z terenu gminy Rojewo wpisanych do rejestru zabytków przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela . Wykaz zabytków nieruchomych znajdujących się na terenie gminy Rojewo wpisanych do rejestru zabytków

Lp.	Miejscowość	Nazwa obiektu	Czas powstania	Nr rejestru	Data wpisu do rejestru
1.	Dobiesławice	założenie dworsko-parkowe	XIX w.	A/177 z 1985-06-15	15.06.1985
2.	Dobiesławice	dwór	1875 r.	A/177 z 1985-06-15	15.06.1985
3.	Dobiesławice	park krajobrazowy	1. poł. XIX w.	A/177 z 1985-06-15	15.06.1985
4.	Liszkowo	kościół parafialny pw. św. Anny	XVIII w.	A/814 z 2009-09-18	13.04.1957
5.	Liszkowo	cmentarz	poł. XVIII w.	A/321/1 z 1992-05-29	29.05.1992
6.	Liszkowo	cmentarz parafialny rzymskokatolicki pw. św. Anny	koniec XVIII w.	A/322/1 z 1992-05-29	29.05.1992
7.	Rojewo	zespół d. kościoła ewangelickiego	1908 - 1910	A/907/1-3 z 2006-02-24	24.02.2006
8.	Rojewo	pastorówka, ob. plebania	1908 - 1910	A/907/1-3 z 2006-02-24	24.02.2006
9.	Rojewo	budynek gospodarczy	1910 r.	A/907/1-3 z 2006-02-24	24.02.2006
10.	Rojewo	kościół ewangelicki, ob. rzymskokatolicki parafialny pw. Najświętszej Marii Panny Wspomożenia Wiernych	1908 - 1910	A/907/1-3 z 2006-02-24	24.02.2006
11.	Rojewo	otoczenie	—	A/907/1-3 z 2006-02-24	24.02.2006

Źródło: <https://dane.gov.pl/pl/dataset/1130,rejestr-zabytkow-nieruchomych> (dostęp: 8.08.2023 r.)

5.4. Zabytki w gminnej ewidencji zabytków

Zgodnie z ustawą o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 r. oraz rozporządzeniem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011 r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem[#], ewidencja jest prowadzona w formie zbioru kart adresowych zabytków nieruchomych z terenu gmin.

W gminnej ewidencji zabytków powinny być ujęte:

- 1) zabytki nieruchome wpisane do rejestru;
- 2) inne zabytki nieruchome znajdujące się w wojewódzkiej ewidencji zabytków.

Głównym celem prowadzenia ewidencji zabytków jest zebranie i opracowanie najistotniejszych informacji o obiektach zabytkowych niezbędnych do prowadzenia planowej polityki konserwatorskiej w zakresie:

wpisów do rejestru zabytków;

współpracy konserwatora przy opracowywaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego;

prac remontowo – budowlanych;

dofinansowania prac konserwatorskich;

przygotowywaniu szczegółowej dokumentacji obiektów dziedzictwa kulturowego.

Na terenie gminy Rojewo obowiązują miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, w których zawarte zostały ustalenia dotyczące zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej. Zapisy dotyczące ochrony terenów i obiektów środowiska kulturowego uwzględniają następujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela . Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego z zapisami dotyczącymi ochrony terenów i obiektów środowiska kulturowego

Lp.	Uchwała	Nazwa
1.	Uchwała nr XXII/151/2000 Rady Gminy Rojewo z dnia 29 czerwca 2000 r.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu poboru kruszywa położonego we wsi Dąbie gmina Rojewo
2.	Uchwała nr XXX/210/2001 Rady Gminy Rojewo z dnia 3 sierpnia 2001 r.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu działalności produkcyjnej i usług związanych z wykorzystaniem i unieszkodliwianiem odpadów w Jezuickiej Strudze, sołectwo Jaszczółtowo, gmina Rojewo
3.	Uchwała nr XXX/209/2001 Rady Gminy Rojewo z dnia 3 sierpnia 2001 r.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu usług i produkcji w Zawiszynie, sołectwo Rojewice - Zawiszyn, gmina Rojewo
4.	Uchwała nr XXX/208/2001 Rady Gminy Rojewo z dnia 3 sierpnia 2001 r.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu tymczasowej eksploatacji kruszywa, docelowo rekreacji lub hodowli ryb we wsi Glinno Wielkie w gminie Rojewo
5.	Uchwała nr XXX/269/2002 Rady Gminy Rojewo z dnia 6 września 2002 r.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu usług i mieszkalnictwa we wsi Mierogoniewice (cz. dz. 25/5) - Gmina Rojewo
6.	Uchwała nr XXX/267/2002 Rady Gminy Rojewo z dnia 6 września 2002 r.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu usług oświaty, sportu i mieszkalnictwa we wsi Rojewo
7.	Uchwała nr XXXX/270/2002 Rady Gminy Rojewo z dnia 6 września 2002 r.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu usług produkcyjnych we wsi Jezuicka Struga - Gmina Rojewo
8.	Uchwała nr XXXX/268/2002 Rady Gminy Rojewo z dnia 6 września 2002 r.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu usług produkcyjnych we wsi Żelechlin (dz. 59/7) - Gmina Rojewo
9.	Uchwała nr IV/27/2003 Rady Gminy Rojewo z dnia 31 stycznia 2003 r.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu przeznaczanego pod stację paliw gazu płynnego z usługami towarzyszącymi we wsi Płonkowo w Gminie Rojewo
10.	Uchwała nr IV/26/2003 Rady Gminy Rojewo z	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu przeznaczanego pod budowę lotniskową we wsi

	dnia 31 stycznia 2003 r.	Jarki w Gminie Rojewo
11.	Uchwała nr IV/25/2003 Rady Gminy Rojewo z dnia 31 stycznia 2003 r.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu przeznaczonego pod zabudowę lotniskową (dz. nr 90 i dz. nr 102/6) oraz jazu i elektrowni wodnej (dz. nr 97, nr 197 i cz. dz. nr 99/1) we wsi Jarki w Gminie Rojewo
12.	Uchwała nr IX/74/2003 Rady Gminy Rojewo z dnia 26 września 2003 r.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu mieszkalnictwa we wsi Glinno Wielkie
13.	Uchwała nr IX/73/2003 Rady Gminy Rojewo z dnia 26 września 2003 r.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu mieszkalnictwa i usług we wsi Liszkowo
14.	Uchwała nr IX/72/2003 Rady Gminy Rojewo z dnia 26 września 2003 r.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu przeznaczonego na cele budownictwa mieszkaniowego (dz. nr 166/7) we wsi Stara Wieś w Gminie Rojewo
15.	Uchwała nr IX/71/2003 Rady Gminy Rojewo z dnia 26 września 2003 r.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu przeznaczonego na cele eksploatacji żwiru (dz. nr 71) we wsi Osiek Wielki w Gminie Rojewo
16.	Uchwała nr XVII/132/2004 Rady Gminy Rojewo z dnia 13 września 2004 r.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w części wsi Płonkowo, przeznaczonej na cele zabudowy produkcyjno - usługowo - handlowo - marketingowej
17.	Uchwała nr XVIII/136/2004 Rady Gminy Rojewo z dnia 29 października 2004 r.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obejmującego cz. dz. nr 40/13 znajdującej się na terenie wsi Rojewo.
18.	Uchwała nr XIX/145/2004 Rady Gminy Rojewo z dnia 29 października 2004 r.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obejmującego dz. nr 73/4 we wsi Ściborze w Gminie Rojewo
19.	Uchwała nr XXII/165/2005 Rady Gminy Rojewo z dnia 30 marca 2005 r.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów w Jeżuickiej Strudze Gmina Rojewo
20.	Uchwała nr XXII/166/2005 Rady Gminy Rojewo z dnia 30 marca 2005 r.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obejmującego cz. dz. nr 230/1 LP we wsi Jeżuicka Struga w Gminie Rojewo
21.	Uchwała nr XV/77/2011 Rady Gminy Rojewo z dnia 29 grudnia 2011 r.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego działki nr 40/19 w Rojewie
22.	Uchwała nr XXV/151/2013 Rady Gminy Rojewo z dnia 24 stycznia 2013 r.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego w rejonie miejscowości Liszkowice, Budziaki, Rojewo, Płonkówko, Jaszczółtowo, Zelechlin, Topola, Liszkowo.
23.	Uchwała nr VI/22/2015 Rady Gminy Rojewo z dnia 31 marca 2015 r.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego centrum miejscowości Rojewo, Gmina Rojewo
24.	Uchwała nr XXX/196/2017 Rady Gminy Rojewo z dnia 10 sierpnia 2017 r.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla części miejscowości Jeżuicka Struga, Gmina Rojewo
25.	Uchwała nr XXV/160/2021 Rady Gminy Rojewo z dnia 25 marca 2021 r.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla północnej części miejscowości Jeżuicka Struga, gmina Rojewo

Źródło: <http://bip.rojewo.pl/artykuly/81/1/25/miejscowe-plany-zagospodarowanie-przestrzennego> (dostęp: 8.08.2023 r.)

Zgodnie z art. 39, ust.3 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane (Dz.U. 2023 poz. 682, ze zm.), w stosunku do obiektów budowlanych oraz obszarów niewpisanych do rejestru zabytków, a ujętych w gminnej ewidencji zabytków, pozwolenie na budowę lub rozbiórkę obiektu budowlanego wydaje organ administracji architektoniczno-budowlanej w uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków. Wojewódzki konserwator zabytków jest obowiązany zająć stanowisko w sprawie wniosku o pozwolenie na budowę lub rozbiórkę obiektów budowlanych, w terminie 30 dni od dnia jego doręczenia. Niezajęcie stanowiska w tym terminie uznaje się jako brak zastrzeżeń do przedstawionych we wniosku rozwiązań projektowych.

Zgodnie z art. 67, ust.1 ww. ustawy, jeżeli nieużytkowany lub niewykończony obiekt budowlany nie nadaje się do remontu, odbudowy lub wykończenia, organ nadzoru budowlanego wydaje decyzję nakazującą właścicielowi lub zarządcy rozbiórkę tego obiektu i uporządkowanie terenu oraz określającą terminy przystąpienia do tych robót i ich zakończenia. W stosunku do obiektów budowlanych niewpisanych do rejestru zabytków, a objętych ochroną konserwatorską na podstawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, organ nadzoru budowlanego wydaje ww. decyzję po uzgodnieniu z wojewódzkim konserwatorem zabytków. Wojewódzki konserwator zabytków jest obowiązany zająć stanowisko w terminie 30 dni. Niezajęcie stanowiska w tym terminie uznaje się za uzgodnienie.

5.5. Zabytki o najwyższym znaczeniu dla Gminy

Najwyższe znaczenie dla gminy Rojewo mają zabytki wpisane do rejestru zabytków. Poniżej scharakteryzowano te obiekty.

Założenie dworsko-parkowe w Dobiesławicach (dwór, park krajobrazowy)#

Założenie wpisane zostało do rejestru zabytków pod nr A/177 z dnia 15 czerwca 1985 r. Składa się z pałacu oraz poddworskiego parku krajobrazowego.

Obecny dwór wzniesiono po 1875 r. w miejscu poprzedniego, który uległ spaleni. W 1880 r. właścicielami dóbr dobiesławickich była rodzina Gąsiorowskich. Po 1926 r. majątek sprzedany został Wawrzyńcowi Małemu, a po jego śmierci w 1939 r. przeszedł na własność jego żony – Heleny. W czasie II wojny światowej folwark zajęli Niemcy, a w 1946 r. przeszedł na własność Skarbu Państwa. W 1950 r. przeprowadzono remont kapitalny obiektu, podczas którego przebudowano wnętrze. Po 1990 r. został sprzedany osobie prywatnej.

Pałac to obiekt ceglany, murowany, o zwartej bryle, wzniesiony w stylu eklektyczno-klasycystycznym, na planie prostokąta, 2-kondygnacyjny, kryty płaskim dachem dwuspadowym, z dostawioną parterową

przybudówką od strony północnej. Elewację ogrodową ozdabia ryzalit zwieńczony szczytem oraz wgłębny portyk z dwiema kolumnami pseudo jońskimi. Wejście główne poprzedzają czterostopniowe schody oraz ganek wsparty na czterech filarach.

Park poddworski założony został wraz z budową nowego dworu w 1. poł. XIX w., wykorzystując istniejące wcześniej drzewa. Układ kompozycyjny parku oparty był na promienisto-wachlarzowym usytuowaniu osi kompozycyjno-widokowych, których centralnym punktem był pałac. Na uwagę zasługiwał układ zbiorników wodnych. Od naturalnego jeziora prowadził w stronę północną kanał, który okalał okrągłą wyspę o średnicy ok. 50 m. Obecnie zbiornik wodny i kanał uległy wyschnięciu i zarośnięciu, jednak nadal widoczne są ich granice w rzeźbie terenu. Skład gatunkowy założenia wzbogacono w okresie dwudziestolecia międzywojennego i po II wojnie światowej. Obecnie w drzewostanie dominują jesiony wyniosłe, dęby szypułkowe, lipy drobnolistne oraz kasztanowce białe.

Na terenie założenia nie zachowała się większość obiektów. Częściowo zachował się układ kompozycyjny założenia, podział funkcjonalny dawnego majątku, układ osi kompozycyjno-widokowych oraz układ zbiorników wodnych.

Obecny stan zachowania założenia ocenić można jako bardzo zły. Niemal wszystkie budynki uległy całkowitej degradacji lub wyburzeniu, natomiast sam pałac jest obecnie ruiną. Park krajobrazowy z kolei ulega niekontrolowanemu zarastaniu, utracie walorów krajobrazowo-środowiskowych i zatarciu jego pierwotnej funkcji.

Kościół parafialny pw. św. Anny w Liszkowie[#]

Kościół wpisany został do rejestru zabytków pod nr 360 z dnia 13 kwietnia 1957 r. oraz pod nr A/814 z dnia 18 września 2009 r.

Kościół wzniesiony został w 1713 r. i od początku nosił wezwanie św. Anny. W 1782 r. odnowiono podłogę i sufit. W 2. poł. XIX w. dobudowana została od strony południowej zakrystia i kruchta. Kolejne remonty przeprowadzono w 1956 r. oraz w latach 1956-1958 i 1993-1994.

Jest to obiekt wolnostojący, orientowany, drewniany, konstrukcji zrębowej, kryty dachem dwuspadowym typu siodłowego nad nawą główną, dachami dwuspadowymi nad niższymi kaplicami i dachem pulpitowym nad zakrystią. Od strony zachodniej kwadratowa wieża w konstrukcji słupowo-ramowej, kryta dachem namiotowym przechodzącym w iglicę. Na kalenicy nawy sześcioboczna wieżyczka na sygnaturkę zwieńczoną baniastą latarnią. Budowla o zwartej bryle na rzucie wydłużonego prostokąta złożona z większej nawy i mniejszego, trójbocznie zamkniętego prezbiterium. Całość na ceglanych i kamienno-ceglanych fundamentach. Wystrój i wyposażenie wnętrza barokowe i rokokowe. Przy Kościele znajduje się tablica pamiątkowa ofiar I Wojny Światowej.

Rysunek . Kościół parafialny pw. św. Anny w Liszkowie

Źródło: <https://www.parafialiskowo.pl/strona-glowna> (dostęp: 8.08.2023 r.).

Przykościelny cmentarz rzymskokatolicki w Liszkowie[#]

Cmentarz wpisany został do rejestru zabytków pod nr A/321 z dnia 29 maja 1992 r. Założony przed 1800 r. przy kościele pw. św. Anny w Liszkowie. Zamknięty po 1890 r. Teren przykościelnego cmentarza jest zadrzewiony. Rosnące tu drzewa, kasztanowce i lipy posadzone zostały przed II wojną światową. Od strony północno wschodniej stoi pomnik dla uczczenia pamięci parafian i żołnierzy poległych w I wojnie światowej. W środkowej części płyty umieszczony jest relief Matki Bożej Częstochowskiej. Po stronie południowej znajduje się dzwonnica oraz groby kapłanów i proboszczów. Znajduje się w tym miejscu również pamiątkowy obelisk wybudowany w latach 1809 - 1851. Najstarsze, oznaczone datami, groby na cmentarzu grzebalnym w Liszkowie datowane są na drugą połowę XIX wieku.

Cmentarz parafialny rzymskokatolicki pw. św. Anny w Liszkowie[#]

Cmentarz parafialny wpisany został do rejestru zabytków pod nr A/322 z dnia 29 maja 1992 r. Założony przed 1900 r. na symetrycznym planie prostokąta, podzielonym na kwatery. Na cmentarzu znajdują się mogiły osób cywilnych i żołnierzy Wojska Polskiego z lat 1939-1945. Najstarszy nagrobek z lat 1872-1890.

Kościół ewangelicki, ob. rzymskokatolicki parafialny pw. Najświętszej Marii Panny Wspomożenia Wiernych w Rojewie wraz z pastorówką (ob. plebania), budynkiem gospodarczym i otoczeniem[#]

Założenie dawnego kościoła ewangelickiego wraz z pastorówką (ob. plebania), budynkiem gospodarczym i otoczeniem wpisane zostało do rejestru zabytków pod nr A/907/1-3 z 24 lutego 2006 r.

Zabytkowy, poewangelicki kościół zbudowany został na przestrzeni lat 1905-1910. Parafia Najświętszej Marii Panny Wspomożycielki Wiernych od 1976 roku jest kościołem parafialnym, rzymsko – katolickim. Jak wynika z kroniki kościoła, dawny zbór protestancki został zbudowany i pomurowany w stylu eklektyzmu narodowego. Sam kościół z prezbiterium i zakrystią pozuje na styl romańsko - renesansowy, natomiast wieża główna zbudowana jest w stylu neoklasycyzmu, nawiązując do tradycji baroku.

Rysunek . Kościół ewangelicki, ob. rzymskokatolicki parafialny pw. Najświętszej Marii Panny Wspomożenia Wiernych w Rojewie

Źródło: http://rojewo.parafia.net.pl/galeria/zdjecia_naszej_parafii (dostęp: 8.08.2023 r.).

6. Ocena stanu dziedzictwa kulturowego – analiza szans i zagrożeń

Na terenie gminy Rojewo zachowane obiekty zabytkowe są zróżnicowane pod względem architektonicznym, a także pod względem sposobu użytkowania i stanu zachowania. Analiza stanu dziedzictwa kulturowego i uwarunkowań jego ochrony na terenie gminy doprowadziła do rozpoznania następujących czynników determinujących jej dalszy rozwój.

W tabeli poniżej zestawiono mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia. Zdiagnozowane mocne strony oraz szanse dają możliwość dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego regionu z uwzględnieniem wartości historycznych i kulturowych tego obszaru. Należy jednak zwrócić uwagę na występujące nadal słabe strony

w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego, a także na potencjalne zagrożenia, które mogą powodować negatywne skutki dla ochrony obiektów i obszarów zabytkowych zlokalizowanych w granicach gminy.

Tabela . Ocena stanu dziedzictwa kulturowego gminy Rojewo

Mocne strony	Słabe strony
zachowane obiekty architektury sakralnej i kultu religijnego oraz dworskiej i ludowej, występowanie stanowisk archeologicznych, dziedzictwo historyczne gminy, kultywowanie dziedzictwa niematerialnego, funkcjonujące instytucje kultury, szlaki turystyczne przebiegające przez obszar gminy, promocja historii i dziedzictwa kulturowego na stronie gminy i w popularnych mediach społecznościowych, uwzględnianie problemów ochrony dziedzictwa kulturowego w gminnych dokumentach strategicznych i planistycznych, podejmowane przez władze gminy działania na rzecz poprawy walorów środowiska kulturowego gminy.	konkurencja turystyczna ze strony gmin sąsiednich, niewystarczające środki na renowację zabytkowych obiektów, wszystkie obiekty zabytkowe na obszarze gminy, stanowią własność prywatną, w związku z czym samorząd gminny nie ma większych możliwości podjęcia działań w zakresie poprawy stanu zachowania zabytków.
Szanse	Zagrożenia
rosnąca świadomość mieszkańców nt. znaczenia krajobrazu kulturowego i obiektów zabytkowych jako produktu turystycznego, wzrost roli mediów w popularyzowaniu tematów historycznych oraz tematów dotyczących zabytków i ich ochrony, możliwość rewaloryzacji znaczącej części obiektów zabytkowych z wykorzystaniem środków krajowych i dotacji unijnych, możliwość pozyskania dotacji na prace konserwatorskie i roboty budowlane przy obiektach zabytkowych ze środków finansowych pochodzących z różnych źródeł, kreowanie nowych obszarów i produktów turystycznych w oparciu o atrakcyjny sposób zagospodarowania obiektów zabytkowych, prowadzenie dalszych badań archeologicznych, uwzględnianie problemów ochrony dziedzictwa kulturowego w programach, strategiach i planach rozwoju gminy.	ryzyko wystąpienia negatywnych zdarzeń losowych mogących uszkodzić lub zniszczyć obiekty zabytkowe, brak możliwości podjęcia prac remontowo – konserwatorskich przy obiektach stanowiących dziedzictwo kulturalne będących własnością prywatną, trudności w pozyskiwaniu środków zewnętrznych, głównie przez prywatnych właścicieli, degradacja krajobrazu kulturowego poprzez wprowadzenie elementów nowej zabudowy nienawiązujących do historycznego charakteru miejscowości, samowolne działania na zabytkach – prowadzenie prac bez zezwoleń, niezgodnie ze sztuką budowlaną i zasadami konserwatorskimi, budowa nowych elementów stwarzających dysonans w krajobrazie kulturowym, np. nośniki reklamowe, maszty i stacje bazowe telefonii komórkowej, itp.

Źródło: Opracowanie własne

7. Założenia programowe

7.1. Priorytety programu opieki nad zabytkami

Po przeprowadzeniu analizy, określono priorytety realizacji Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami dla Gminy Rojewo na lata 2024-2027. Celem podjęcia wieloletnich i kompleksowych działań jest poprawa stanu obiektów zabytkowych, ale także ochrona dziedzictwa kulturowego i budowanie tożsamości regionalnej, jak również promowanie dotychczasowego dorobku lokalnej społeczności wśród mieszkańców gminy i turystów.

W ramach przedmiotowego Programu wyznaczono następujące priorytety:

Priorytet I. Ochrona dziedzictwa kulturowego jako element rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Rojewo.

Priorytet II. Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego.

Priorytet III. Badanie i dokumentacja dziedzictwa kulturowego oraz promocja i edukacja służąca budowaniu tożsamości.

7.2. Kierunki działań i zadania programu opieki

W ramach wymienionych priorytetów wytyczono kierunki działań i na tej podstawie wytyczono poszczególne zadania do realizacji.

Tabela . Kierunki działań oraz zadania przyjęte przez gminę Rojewo – priorytet I

Priorytet I. Ochrona dziedzictwa kulturowego jako element rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Rojewo		
Kierunki działań	Zadania	Termin realizacji
Zahamowanie procesu degradacji zabytków i poprawa stanu ich zachowania	Kontrola stanu zachowania i przeznaczenia zabytków. Prowadzenie prac remontowo-konserwatorskich przy obiektach zabytkowych stanowiących własność gminną. Rewaloryzacja zespołów zabytkowej zieleni. Pozyskiwanie środków zewnętrznych na prace remontowo-konserwatorskie zabytków. Pomoc i wsparcie właścicieli zabytków w ubieganiu się o finansowanie zewnętrzne prac z zakresu ochrony i opieki nad zabytkami.	2024-2027
Tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami	Współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie prowadzenia bieżących prac pielęgnacyjnych, porządkowych i zabezpieczających na terenach objętych ochroną.	2024-2027

Źródło: Opracowanie własne

Tabela . Kierunki działań oraz zadania przyjęte przez gminę Rojewo – priorytet II

Priorytet II. Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego		
Kierunki działań	Zadania	Termin realizacji
Ochrona dziedzictwa kulturowego poprzez prowadzoną politykę przestrzenną	Opracowywanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem zabytków i obszarów podlegających ochronie. Wystąpienie do Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z wnioskiem o wpisanie do rejestru zabytków cennych obszarów i obiektów zabytkowych.	2024-2027

Źródło: Opracowanie własne

Tabela . Kierunki działań oraz zadania przyjęte przez gminę Rojewo – priorytet III

Priorytet III. Badanie i dokumentacja dziedzictwa kulturowego oraz promocja i edukacja służąca budowaniu tożsamości		
Kierunki działań	Zadania	Termin realizacji
Zapewnienie dostępu do informacji o dziedzictwie kulturowym	Udostępnienie informacji o zabytkach na stronie internetowej Gminy. Opracowanie mapy zabytków stanowiącej element promocji Gminy, jej dziedzictwa kulturowego, edukacji oraz kształtowania tożsamości.	2024-2027
Edukacja i popularyzacja wiedzy o dziedzictwie kulturowym	Organizowanie i wspieranie realizacji konkursów i wystaw. Wspieranie i upowszechnianie tematyki ochrony dziedzictwa kulturowego poprzez zajęcia edukacyjne dla dzieci i młodzieży.	2024-2027
Promocja dziedzictwa kulturowego	Promowanie dziedzictwa kulturowego, w tym lokalnych produktów w ramach prowadzonej działalności kulturalnej. Wprowadzenie zintegrowanego systemu informacji wizualnej (m.in. za pomocą tablic informacyjnych) obejmującego zasoby i wartości dziedzictwa kulturowego.	2024-2027
Ocena aktualnego zasobu dziedzictwa kulturowego	Weryfikacja i aktualizacja Gminnej Ewidencji Zabytków.	2024-2027

Źródło: Opracowanie własne

Zadania określone przez gminę Rojewo planowane są do realizacji w sposób ciągły w okresie obowiązywania Programu, tj. w latach 2024-2027. Będą one finansowane głównie ze środków własnych

właścicieli zabytków, budżetu Gminy Rojewo, a w miarę możliwości uzyskania wsparcia z zewnątrz, również ze środków zewnętrznych, w tym funduszy europejskich. W poniższej tabeli przedstawiono sprecyzowane zadania z zakresu opieki nad zabytkami.

Tabela . Sprecyzowane zadania do realizacji na terenie gminy Rojewo z zakresu opieki nad zabytkami

Nazwa przedsięwzięcia	Termin realizacji	Szacowany koszt realizacji	Planowane źródło finansowania
Prace konserwatorskie, restauratorskie i budowlane przy zabytku - Kościół Parafialny pw. Świętej Anny w Liszkowie	2025 r.	388 221,20 zł	Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych – 98 % Środki własne – 2%
Prace konserwatorskie, restauratorskie i budowlane na terenie zabytku - Obszar Parku Kulturowego - Kościół p.w. Św. Oswalda	2025 r.	100 000,00 zł	Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych – 98 % Środki własne – 2%
Prace konserwatorskie, restauratorskie i budowlane przy zabytku - kościół pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa w Rojewicach	2025 r.	495 000,00 zł	Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych – 98 % Środki własne – 2%
Prace konserwatorskie, restauratorskie i budowlane przy zabytku - kościół pw. NMP Wspomożenia Wiernych w Rojewie	2025 r.	2 500 000,00 zł	Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych – 98 % Środki własne – 2%

Źródło: Urząd Gminy w Rojewie

8. Instrumentarium realizacji programu opieki nad zabytkami

Zadania określone w niniejszym Programie będą wykonywane przy pomocy następujących instrumentów:

- a) **instrumentów prawnych** – wynikających z przepisów ustawowych, obejmujących między innymi uchwalanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, budowę parków kulturowych, wnioskowanie o wpis do rejestru lub wojewódzkiej ewidencji zabytków obiektów, wykonywanie decyzji administracyjnych wojewódzkiego konserwatora zabytków;
- b) **instrumentów finansowych** – obejmujących między innymi finansowanie prac konserwatorskich i remontowych przy obiektach zabytkowych, korzystanie z programów uwzględniających finansowanie z funduszy europejskich oraz dotacje, subwencje, dofinansowania, nagrody, zachęty finansowe dla właścicieli i posiadaczy obiektów zabytkowych;
- c) **instrumentów koordynacji** – obejmujących między innymi realizację projektów i programów dotyczących ochrony dziedzictwa kulturowego zapisanych w wojewódzkich, powiatowych i gminnych strategiach, współpraca z organizacjami wyznaniowymi w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami;
- d) **instrumentów społecznych** – obejmujących m.in. działania edukacyjne i promocyjne, współdziałanie z organizacjami społecznymi, działania prowadzące do tworzenia miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami;
- e) **instrumentów kontrolnych** – obejmujących między innymi aktualizację gminnej ewidencji zabytków, monitoring stanu zagospodarowania przestrzennego oraz stanu zachowania dziedzictwa kulturowego.

9. Zasady oceny realizacji programu opieki nad zabytkami

Program opieki nad zabytkami, po zaopiniowaniu przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, zostaje przedstawiony Radzie Gminy, w celu przyjęcia go uchwałą (zgodnie z pkt 3 art. 87 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami). Program opracowywany jest na okres czterech lat i stanowi dokument uzupełniający w stosunku do innych dokumentów planistycznych i aktów prawa miejscowego.

Wójt Gminy jest odpowiedzialny za sporządzanie co dwa lata sprawozdań z realizacji zadań Programu i przedstawienie ich Radzie Gminy.

Głównym odbiorcą niniejszego Programu jest społeczność lokalna, która bezpośrednio powinna odczuć efekty jego wdrażania. Dotyczy to nie tylko właścicieli i użytkowników obszarów i obiektów zabytkowych, ale również wszystkich mieszkańców Gminy. Program powinien służyć podejmowaniu planowych działań dotyczących: inicjowania, wspierania, koordynowania badań i prac z dziedziny ochrony zabytków i opieki nad nimi oraz upowszechniania i promowania dziedzictwa kulturowego.

W poniższej tabeli przedstawiono przykładowe kryteria prowadzenia oceny realizacji Programu.

Tabela . Kryteria prowadzenia oceny realizacji Programu

Nazwa priorytetu	Wskaźniki
Priorytet I. Ochrona dziedzictwa kulturowego jako element rozwoju społeczno-gospodarczego gminy Rojewo	Liczba zabytków, w ramach których przeprowadzono prace remontowo-konserwatorskie; Kwota pozyskanych środków zewnętrznych na prace remontowo-konserwatorskie zabytków; Liczba obiektów zabytkowych, w ramach których przeprowadzono prace porządkowe; Liczba zespołów zabytkowej zieleni poddana rewaloryzacji; Liczba wspartych podmiotów/ właścicieli prywatnych; Liczba osób zatrudnionych do realizacji prac porządkowych i zabezpieczających na terenach objętych ochroną.
Priorytet II. Ochrona i świadome kształtowanie krajobrazu kulturowego	Liczba opracowanych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego; Liczba wpisanych do rejestru zabytków cennych obszarów i obiektów zabytkowych.
Priorytet III. Badanie i dokumentacja dziedzictwa kulturowego oraz promocja i edukacja służąca budowaniu tożsamości	Liczba zamieszczonych informacji o zabytkach na stronie internetowej; Liczba opracowanych map z lokalizacją zabytków; Liczba zorganizowanych lub wspartych konkursów i wystaw; Liczba zajęć edukacyjnych o tematyce związanej z ochroną dziedzictwa kulturowego; Liczba działań kulturalnych, w których promowano dziedzictwo kulturowe i lokalne tradycje; Liczba wprowadzonych zintegrowanych systemów informacji wizualnej obejmujących zasoby i wartości dziedzictwa kulturowego; Ilość wprowadzonych zmian w wyniku weryfikacji i aktualizacji Gminnej Ewidencji Zabytków.

Źródło: Opracowanie własne

10. Źródła finansowania programu opieki nad zabytkami

Art.71. ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami mówi, iż w zakresie sprawowania opieki nad zabytkami osoba fizyczna lub jednostka organizacyjna posiadająca tytuł prawny do zabytku wynikający z prawa własności, użytkowania wieczystego, trwałego zarządu, ograniczonego prawa rzeczowego albo stosunku zobowiązaniowego finansuje prowadzenie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy tym zabytku. Ponadto sprawowanie opieki nad zabytkami, w tym finansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy zabytku, do którego tytuł prawny posiada jednostka samorządu terytorialnego, jest zadaniem własnym tej jednostki.

Zgodnie z art. 73 ustawy podmioty będące właścicielem lub posiadaczem zabytku wpisanego do rejestru albo posiadające zabytek w trwałym zarządzie albo będące właścicielem lub posiadaczem zabytku wpisanego na Listę Skarbów Dziedzictwa, mogą ubiegać się o udzielenie dotacji celowej z budżetu państwa na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru albo prac konserwatorskich lub restauratorskich przy zabytku wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa.

Z kolei zgodnie z art. 74 ustawy dotacja na dofinansowanie prac konserwatorskich, restauratorskich lub robót budowlanych przy zabytku wpisanym do rejestru może być udzielona przez:

- 1) ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego ze środków budżetu państwa, z części, której dysponentem jest ten minister;
- 2) wojewódzkiego konserwatora zabytków ze środków finansowych z budżetu państwa w części, której dysponentem jest wojewoda.

Dotacja na dofinansowanie prac konserwatorskich lub restauratorskich przy zabytku wpisanym na Listę Skarbów Dziedzictwa jest udzielana ze środków budżetu państwa, z części, której dysponentem jest minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

Zgodnie z art. 81 w trybie określonym odrębnymi przepisami dotacja na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru może być udzielona przez organ

stanowiący gminy, powiatu lub samorządu województwa, na zasadach określonych w podjętej przez ten organ uchwale.

Poniżej przedstawiono możliwe źródła finansowania prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy obiektach zabytkowych. Zasadne jest sprawdzenie możliwości ubiegania się o wsparcie w instytucjach każdorazowo przed złożeniem wniosku o dotację.

Istnieje możliwość finansowania zadań związanych z ochroną i opieką nad zabytkami z następujących źródeł:

Rady Gminy Rojewo (budżet gminy);

Rady Powiatu (budżet powiatu);

Sejmiku Województwa (budżet województwa);

Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (ze środków finansowych z budżetu państwa w części, której dysponentem jest wojewoda);

Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego (ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego) oraz innych ministrów;

Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (w ramach programu „Ochrona i przywracanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej” oraz Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej);

Środków Unii Europejskiej i innych środków pomocowych na lata 2021-2027;

Funduszu Kościelnego w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji (dotacje z Funduszu Kościelnego są udzielane wyłącznie na remonty i konserwację zabytkowych obiektów o charakterze sakralnym i to tylko na wykonywanie podstawowych prac zabezpieczających sam obiekt (w szczególności remonty dachów, stropów, ścian i elewacji, osuszanie i odgrzybianie, izolację, remonty i wymianę zużytej stolarki okiennej i drzwiowej, instalacji elektrycznej, odgromowej, przeciwwłamaniowej i przeciwpożarowej itp.). Z Funduszu nie finansuje się remontów i konserwacji obiektów towarzyszących (takich jak np.: dzwonnice wolnostojące, krzyże) ruchomego wyposażenia obiektów sakralnych (takich jak np.: obrazy, ikonostasy, stalle, epitafia, szaty i naczynia liturgiczne, instrumenty muzyczne, dzwony) oraz otoczenia świątyni, a także stałych elementów wystroju wewnątrz (takich jak np.: polichromie, freski, witraże i posadzki).

Środków prywatnych (osoby fizyczne, organizacje pozarządowe - stowarzyszenia, fundacje, kościelne osoby prawne).

11.

Załączniki

Załącznik 1. Wykaz zabytków nieruchomych ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Rojewo

Załącznik 2. Wykaz stanowisk archeologicznych na terenie gminy Rojewo

**Załącznik . Wykaz zabytków nieruchomych ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy
Rojewo**

Lp.	Miejscowość	Nr	Obiekt
1.	Dąbie		kapliczka przydrożna
2.	Dąbie	3	szkoła ewangelicka, ob. budynek mieszkalny
3.	Dąbie	3	zespół szkoły, budynek gospodarczy
4.	Dąbie		cmentarz ewangelicki
5.	Dobiesławice		zespół dworski, dwór
6.	Dobiesławice		zespół dworski, park
7.	Dobiesławice		zespół dworski, spichlerz
8.	Glinno Wielkie		cmentarz ewangelicki
9.	Glinno Wielkie		plebania ob. kaplica p.w. św. Antoniego
10.	Glinno Wielkie		fundamenty spalonego kościoła katolickiego
11.	Glinno Wielkie	30	dom
12.	Jarki		cmentarz ewangelicki
13.	Jarki	3	szkoła ewangelicka, ob. budynek mieszkalny
14.	Jaszczołtowo	13	zespół zagrody, stodoła, drewn.
15.	Jaszczołtowo	13	zespół zagrody: obora
16.	Jaszczołtowo	5	szkoła, ob. budynek mieszkalny
17.	Jaszczołtowo		cmentarz ewangelicki
18.	Jezuicka Struga		cmentarz ewangelicki
19.	Jurancice		cmentarz ewangelicki
20.	Leśnianki		cmentarz ewangelicki
21.	Liszkowice	7	dom
22.	Liszkowice		kapliczka przydrożna
23.	Liszkowo		kościół par. pw. św. Anny
24.	Liszkowo		zespół kościoła: dzwonnica
25.	Liszkowo		zespół kościoła: cmentarz przykościelny
26.	Liszkowo	34	zespół kościoła: plebania
27.	Liszkowo		zespół kościoła: cmentarz rzymsko-katolicki
28.	Liszkowo		kapliczka przydrożna przy domu nr 4
29.	Liszkowo	61	pozostałości zespołu pałacowego: oficyna
30.	Liszkowo		pozostałości zespołu pałacowego: park pałacowy
31.	Liszkowo		pozostałości zespołu pałacowego: cmentarz rodowy w parku
32.	Liszkowo		pozostałości zespołu pałacowego: magazyn
33.	Liszkowo		pozostałości zespołu pałacowego: komin gorzelni
34.	Liszkowo	32	pozostałości zespołu pałacowego: czworak
35.	Liszkowo	33	pozostałości zespołu pałacowego: czworak
36.	Liszkowo	57	pozostałości zespołu pałacowego: dwojak
37.	Liszkowo	59	pozostałości zespołu pałacowego: dwojak
38.	Liszkowo	83	szkoła
39.	Liszkowo	83	zespół szkoły, budynek gospodarczy
40.	Liszkowo	42	dom drewniany
41.	Osieczek	15	szkoła, ob. budynek mieszkalny
42.	Osieczek	15	zespół szkoły: budynek gospodarczy
43.	Osieczek		cmentarz ewangelicki
44.	Osiek Wielki	26	zespół szkoły: szkoła
45.	Osiek Wielki	26	zespół szkoły: budynek gospodarczy
46.	Osiek Wielki	26	zespół szkoły: piwnica ziemna
47.	Osiek Wielki		cmentarz ewangelicki
48.	Płonkowo		Park Kulturowy – „Kościół św. Oswalda”
49.	Płonkowo	2	zespół zagrody: budynek gospodarczy
50.	Płonkowo	2	zespół zagrody: obora
51.	Płonkowo	29	szkoła, ob. przedszkole
52.	Płonkowo	29	zespół szkoły: budynek gospodarczy
53.	Płonkowo		cmentarz ewangelicki
54.	Płonkowo		cmentarz epidemiczny
55.	Płonkówko	17	gorzelnia
56.	Płonkówko		cmentarz ewangelicki
57.	Płonkówko		cmentarz poepidemiczny

58.	Rojewice		kościół ewangelicki. ob. rzymsko-katolicki p.w. NSPJ
59.	Rojewice	17	zespół kościoła ewangelickiego: pastorówka, ob. plebania
60.	Rojewice		kapliczka przydrożna
61.	Rojewice		cmentarz ewangelicki
62.	Rojewice	19	szkoła ewangelicka
63.	Rojewice	14	dom drewniany
64.	Rojewice	28	dom drewniany
65.	Rojewo		kościół ewangelicki, ob. rzym-kat. pw. NMP Wspomożycielki Wiernych
66.	Rojewo		zespół kościoła: pastorówka, ob. plebania
67.	Rojewo		zespół kościoła: budynek gospodarczy
68.	Rojewo	111	szkoła
69.	Rojewo		cmentarz ewangelicki
70.	Rojewo	4	zespół zagrody: dom
71.	Rojewo	4	zespół zagrody: budynek gospodarczy
72.	Rojewo	5	dom
73.	Rojewo	120	dom
74.	Stara Wieś	1	dom
75.	Stara Wieś	11	zespół zagrody: dom
76.	Stara Wieś	11	zespół zagrody: obora
77.	Stara Wieś	12	dom
78.	Stara Wieś	21/22	szkoła, ob. budynek mieszkalny
79.	Stara Wieś	21/22	zespół szkoły: budynek gospodarczy
80.	Ściborze	7	szkoła
81.	Ściborze	7	budynek gospodarczy przy szkole
82.	Ściborze	71	zespół dworski: dwór
83.	Ściborze		zespół dworski: obora
84.	Ściborze		zespół dworski: obora II
85.	Ściborze		zespół dworski: spichlerz
86.	Ściborze		zespół dworski: kuźnia
87.	Ściborze		zespół dworski: park
88.	Ściborze	50	zespół dworski: czworak
89.	Ściborze	52	zespół dworski: czworak
90.	Ściborze	53	zespół dworski: czworak
91.	Ściborze		cmentarz poepidemiczny
92.	Wybranowo	26	zespół dworski: dwór
93.	Wybranowo		zespół dworski: spichlerz z oborą
94.	Wybranowo		zespół dworski: park
95.	Wybranowo	28	szkoła

Załącznik . Wykaz stanowisk archeologicznych na terenie gminy Rojewo

Lp.	Miejscowość	AZP
1	Dąbie	42-41
2	Dąbie	42-41
3	Dąbie	42-41
4	Dąbie	42-41
5	Dąbie	42-41
6	Dąbie	42-41
7	Dąbie	42-41
8	Dąbie	42-41
9	Dąbie	42-41
10	Dąbie	42-41
11	Płonkowo	42-41
12	Płonkowo	42-41
13	Płonkowo	42-41
14	Płonkowo	42-41
15	Płonkowo	42-41
16	Płonkowo	42-41
17	Osieczek	40-41
18	Osieczek	40-41
19	Osieczek	40-41
20	Glinno Wielkie	40-41
21	Glinno Wielkie	40-41
22	Bród Kamienny	40-41
23	Bród Kamienny	40-41
24	Bród Kamienny	40-41
25	Bród Kamienny	40-41
26	Bród Kamienny	40-41
27	Dąbrowa Mała	41-40
28	Dąbrowa Mała	41-40
29	Dąbrowa Mała	41-40
30	Zawiszyn	41-40
31	Zawiszyn	41-40
32	Zawiszyn	41-40
33	Zawiszyn	41-40
34	Zawiszyn	41-40
35	Zawiszyn	41-40
36	Zawiszyn	41-40
37	Zawiszyn	41-40
38	Zawiszyn	41-40
39	Zawiszyn	41-40
40	Zawiszyn	41-40
41	Zawiszyn	41-40
42	Zawiszyn	41-40
43	Zawiszyn	41-40
44	Zawiszyn	41-40
45	Zawiszyn	41-40
46	Zawiszyn	41-40
47	Zawiszyn	41-40
48	Zawiszyn	41-40
49	Zawiszyn	41-40
50	Zawiszyn	41-40
51	Zawiszyn	41-40
52	Zawiszyn	41-40
53	Zawiszyn	41-40
54	Zawiszyn	41-40
55	Zawiszyn	41-40
56	Zawiszyn	41-40
57	Zawiszyn	41-40

58	Zawiszyn	41-40
59	Zawiszyn	41-40
60	Zawiszyn	41-40
61	Zawiszyn	41-40
62	Zawiszyn	41-40
63	Zawiszyn	41-40
64	Zawiszyn	41-40
65	Zawiszyn	41-40
66	Zawiszyn	41-40
67	Zawiszyn	41-40
68	Osiek Wielki	41-40
69	Osiek Wielki	41-40
70	Osiek Wielki	41-40
71	Osiek Wielki	41-40
72	Osiek Wielki	41-40
73	Osiek Wielki	41-40
74	Osiek Wielki	41-40
75	Osiek Wielki	41-40
76	Osiek Wielki	41-40
77	Osiek Wielki	41-40
78	Osiek Wielki	41-40
79	Osiek Wielki	41-40
80	Osiek Wielki	41-40
81	Osiek Wielki	41-40
82	Osiek Wielki	41-40
83	Osiek Wielki	41-40
84	Osiek Wielki	41-40
85	Osiek Wielki	41-40
86	Osiek Wielki	41-40
87	Osiek Wielki	41-40
88	Stara Wieś	41-40
89	Stara Wieś	41-40
90	Stara Wieś	41-40
91	Stara Wieś	41-40
92	Stara Wieś	41-40
93	Stara Wieś	41-40
94	Stara Wieś	41-40
95	Stara Wieś	41-40
96	Stara Wieś	41-40
97	Stara Wieś	41-40
98	Stara Wieś	41-40
99	Stara Wieś	41-40
100	Stara Wieś	41-40
101	Stara Wieś	41-40
102	Stara Wieś	41-40
103	Stara Wieś	41-40
104	Stara Wieś	41-40
105	Stara Wieś	41-40
106	Stara Wieś	41-40
107	Stara Wieś	41-40
108	Stara Wieś	41-40
109	Stara Wieś	41-40
110	Stara Wieś	41-40
111	Stara Wieś	41-40
112	Rojewice	41-40
113	Rojewice	41-40
114	Rojewice	41-40
115	Rojewice	41-40
116	Rojewice	41-40

117	Rojewice	41-40
118	Rojewice	41-40
119	Rojewice	41-40
120	Rojewice	41-40
121	Rojewice	41-40
122	Rojewice	41-40
123	Rojewice	41-40
124	Rojewice	41-40
125	Rojewice	41-40
126	Rojewice	41-40
127	Rojewice	41-40
128	Rojewice	41-40
129	Rojewice	41-40
130	Rojewice	41-40
131	Rojewice	41-40
132	Rojewice	41-40
133	Rojewice	41-40
134	Rojewice	41-40
135	Rojewice	41-40
136	Jezuicka Struga	41-40
137	Jezuicka Struga	41-40
138	Jezuicka Struga	41-40
139	Jezuicka Struga	41-40
140	Jezuicka Struga	41-40
141	Jezuicka Struga	41-40
142	Jezuicka Struga	41-40
143	Jezuicka Struga	41-40
144	Jezuicka Struga	41-40
145	Jezuicka Struga	41-40
146	Jezuicka Struga	41-40
147	Jezuicka Struga	41-40
148	Jezuicka Struga	41-40
149	Jezuicka Struga	41-40
150	Jezuicka Struga	41-40
151	Jezuicka Struga	41-40
152	Jezuicka Struga	41-40
153	Jezuicka Struga	41-40
154	Jezuicka Struga	41-40
155	Jezuicka Struga	41-40
156	Jezuicka Struga	41-40
157	Jezuicka Struga	41-40
158	Glinki	41-40
159	Glinki	41-40
160	Glinki	41-40
161	Glinki	41-40
162	Glinki	41-40
163	Glinki	41-40
164	Glinki	41-40
165	Glinki	41-40
166	Glinki	41-40
167	Glinki	41-40
168	Glinki	41-40
169	Liszkowice	41-40
170	Liszkowice	41-40
171	Liszkowice	41-40
172	Liszkowice	41-40
173	Liszkowice	41-40
174	Liszkowice	41-40
175	Liszkowice	41-40

176	Liszkowice	41-40
177	Liszkowice	41-40
178	Liszkowice	41-40
179	Liszkowice	41-40
180	Liszkowice	41-40
181	Liszkowice	41-40
182	Liszkowice	41-40
183	Liszkowice	41-40
184	Liszkowice	41-40
185	Liszkowice	41-40
186	Liszkowice	41-40
187	Liszkowice	41-40
188	Liszkowice	41-40
189	Liszkowice	41-40
190	Liszkowice	41-40
191	Liszkowice	41-40
192	Liszkowice	41-40
193	Liszkowice	41-40
194	Liszkowice	41-40
195	Jaszcółtowo	41-40
196	Osiek Wielki	41-41
197	Osiek Wielki	41-41
198	Osiek Wielki	41-41
199	Osiek Wielki	41-41
200	Osiek Wielki	41-41
201	Glinno Wielkie	41-41
202	Glinno Wielkie	41-41
203	Glinno Wielkie	41-41
204	Glinno Wielkie	41-41
205	Glinno Wielkie	41-41
206	Glinno Wielkie	41-41
207	Glinno Wielkie	41-41
208	Glinno Wielkie	41-41
209	Glinno Wielkie	41-41
210	Glinno Wielkie	41-41
211	Glinno Wielkie	41-41
212	Glinno Wielkie	41-41
213	Glinno Wielkie	41-41
214	Glinno Wielkie	41-41
215	Glinno Wielkie	41-41
216	Glinno Wielkie	41-41
217	Glinno Wielkie	41-41
218	Jarki	41-41
219	Jarki	41-41
220	Jarki	41-41
221	Jarki	41-41
222	Jarki	41-41
223	Jarki	41-41
224	Jarki	41-41
225	Jarki	41-41
226	Jarki	41-41
227	Jarki	41-41
228	Jarki	41-41
229	Jarki	41-41
230	Jarki	41-41
231	Jarki	41-41
232	Jarki	41-41
233	Jarki	41-41
234	Rojewice	41-41

235	Rojewice	41-41
236	Glinki	41-41
237	Glinki	41-41
238	Glinki	41-41
239	Glinki	41-41
240	Glinki	41-41
241	Glinki	41-41
242	Glinki	41-41
243	Glinki	41-41
244	Glinki	41-41
245	Glinki	41-41
246	Glinki	41-41
247	Glinki	41-41
248	Glinki	41-41
249	Glinki	41-41
250	Glinki	41-41
251	Glinki	41-41
252	Glinki	41-41
253	Glinki	41-41
254	Glinki	41-41
255	Glinki	41-41
256	Glinki	41-41
257	Glinki	41-41
258	Glinki	41-41
259	Glinki	41-41
260	Glinki	41-41
261	Glinki	41-41
262	Glinki	41-41
263	Glinki	41-41
264	Glinki	41-41
265	Glinki	41-41
266	Glinki	41-41
267	Glinki	41-41
268	Glinki	41-41
269	Glinki	41-41
270	Glinki	41-41
271	Glinki	41-41
272	Glinki	41-41
273	Glinki	41-41
274	Glinki	41-41
275	Jurancice	41-41
276	Jurancice	41-41
277	Jurancice	41-41
278	Jurancice	41-41
279	Jurancice	41-41
280	Jurancice	41-41
281	Jurancice	41-41
282	Liszkowo	42-40
283	Liszkowo	42-40
284	Liszkowo	42-40
285	Liszkowo	42-40
286	Liszkowo	42-40
287	Liszkowo	42-40
288	Liszkowo	42-40
289	Liszkowo	42-40
290	Liszkowo	42-40
291	Liszkowo	42-40
292	Liszkowo	42-40
293	Liszkowo	42-40

294	Liszkowo	42-40
295	Liszkowo	42-40
296	Liszkowo	42-40
297	Liszkowo	42-40
298	Liszkowo	42-40
299	Liszkowo	42-40
300	Liszkowo	42-40
301	Liszkowo	42-40
302	Liszkowo	42-40
303	Liszkowo	42-40
304	Liszkowo	42-40
305	Liszkowo	42-40
306	Liszkowice	42-40
307	Liszkowice	42-40
308	Liszkowice	42-40
309	Liszkowice	42-40
310	Liszkowice	42-40
311	Jaszcółtowo	42-40
312	Jaszcółtowo	42-40
313	Jaszcółtowo	42-40
314	Jaszcółtowo	42-40
315	Jaszcółtowo	42-40
316	Jaszcółtowo	42-40
317	Jaszcółtowo	42-40
318	Jaszcółtowo	42-40
319	Jaszcółtowo	42-40
320	Jaszcółtowo	42-40
321	Jaszcółtowo	42-40
322	Jaszcółtowo	42-40
323	Jaszcółtowo	42-40
324	Jaszcółtowo	42-40
325	Jaszcółtowo	42-40
326	Jaszcółtowo	42-40
327	Jezuicka Struga	42-40
328	Jezuicka Struga	42-40
329	Jezuicka Struga	42-40
330	Jezuicka Struga	42-40
331	Jezuicka Struga	42-40
332	Glinki	42-40
333	Jurancice	42-40
334	Jurancice	42-40
335	Jurancice	42-40
336	Jurancice	42-40
337	Jurancice	42-40
338	Jurancice	42-40
339	Jurancice	42-40
340	Jurancice	42-40
341	Jurancice	42-40
342	Jurancice	42-40
343	Żelechlin	42-40
344	Żelechlin	42-40
345	Żelechlin	42-40
346	Żelechlin	42-40
347	Żelechlin	42-40
348	Żelechlin	42-40
349	Żelechlin	42-40
350	Żelechlin	42-40
351	Żelechlin	42-40
352	Żelechlin	42-40

353	Żelechlin	42-40
354	Żelechlin	42-40
355	Żelechlin	42-40
356	Żelechlin	42-40
357	Żelechlin	42-40
358	Żelechlin	42-40
359	Żelechlin	42-40
360	Żelechlin	42-40
361	Żelechlin	42-40
362	Żelechlin	42-40
363	Żelechlin	42-40
364	Żelechlin	42-40
365	Żelechlin	42-40
366	Żelechlin	42-40
367	Żelechlin	42-40
368	Żelechlin	42-40
369	Żelechlin	42-40
370	Żelechlin	42-40
371	Żelechlin	42-40
372	Żelechlin	42-40
373	Żelechlin	42-40
374	Żelechlin	42-40
375	Rojewo	42-40
376	Rojewo	42-40
377	Rojewo	42-40
378	Rojewo	42-40
379	Rojewo	42-40
380	Rojewo	42-40
381	Rojewo	42-40
382	Rojewo	42-40
383	Rojewo	42-40
384	Rojewo	42-40
385	Rojewo	42-40
386	Rojewo	42-40
387	Rojewo	42-40
388	Rojewo	42-40
389	Rojewo	42-40
390	Rojewo	42-40
391	Rojewo	42-40
392	Rojewo	42-40
393	Rojewo	42-40
394	Rojewo	42-40
395	Rojewo	42-40
396	Rojewo	42-40
397	Rojewo	42-40
398	Rojewo	42-40
399	Rojewo	42-40
400	Rojewo	42-40
401	Rojewo	42-40
402	Rojewo	42-40
403	Płonkówko	42-40
404	Rojewo	42-40
405	Rojewo	42-40
406	Rojewo	42-40
407	Rojewo	42-40
408	Rojewo	42-40
409	Rojewo	42-40
410	Rojewo	42-40

411	Rojewo	42-40
412	Rojewo	42-40
413	Rojewo	42-40
414	Rojewo	42-40
415	Rojewo	42-40
416	Rojewo	42-40
417	Rojewo	42-40
418	Rojewo	42-40
419	Rojewo	42-40
420	Rojewo	42-40
421	Rojewo	42-40
422	Rojewo	42-40
423	Rojewo	42-40
424	Rojewo	42-40
425	Rojewo	42-40
426	Rojewo	42-40
427	Rojewo	42-40
428	Rojewo	42-40
429	Rojewo	42-40
430	Rojewo	42-40
431	Rojewo	42-40
432	Rojewo	42-40
433	Rojewo	42-40
434	Rojewo	42-40
435	Rojewo	42-40
436	Rojewo	42-40
437	Rojewo	42-40
438	Rojewo	42-40
439	Rojewo	42-40
440	Rojewo	42-40
441	Rojewo	42-40
442	Rojewo	42-40
443	Rojewo	42-40
444	Rojewo	42-40
445	Rojewo	42-40
446	Rojewo	42-40
447	Rojewo	42-40
448	Płonkówko	42-40
449	Płonkówko	42-40
450	Płonkówko	42-40
451	Płonkówko	42-40
452	Płonkówko	42-40
453	Płonkówko	42-40
454	Płonkówko	42-40
455	Płonkówko	42-40
456	Płonkówko	42-40
457	Płonkówko	42-40
458	Płonkówko	42-40
459	Płonkówko	42-40
460	Płonkówko	42-40
461	Płonkówko	42-40
462	Płonkówko	42-40
463	Płonkówko	42-40
464	Płonkówko	42-40
465	Płonkówko	42-40
466	Płonkówko	42-40
467	Płonkówko	42-40
468	Płonkówko	42-40
469	Płonkówko	42-40
470	Płonkówko	42-40

471	Płonkówko	42-40
472	Płonkówko	42-40
473	Płonkówko	42-40
474	Płonkówko	42-40
475	Płonkówko	42-40
476	Płonkówko	42-40
477	Płonkówko	42-40
478	Płonkówko	42-40
479	Płonkówko	42-40
480	Płonkówko	42-40
481	Płonkówko	42-40
482	Płonkówko	42-40
483	Płonkówko	42-40
484	Płonkówko	42-40
485	Płonkówko	42-40
486	Płonkówko	42-40
487	Płonkówko	42-40
488	Płonkówko	42-40
489	Płonkówko	42-40
490	Płonkówko	42-40
491	Płonkówko	42-40
492	Płonkówko	42-40
493	Płonkówko	42-40
494	Płonkówko	42-40
495	Płonkówko	42-40
496	Płonkówko	42-40
497	Płonkówko	42-40
498	Płonkówko	42-40
499	Płonkówko	42-40
500	Płonkówko	42-40
501	Płonkówko	42-40
502	Płonkówko	42-40
503	Płonkówko	42-40
504	Płonkówko	42-40
505	Płonkówko	42-40
506	Płonkówko	42-40
507	Dąbie	42-40
508	Dąbie	42-40
509	Dąbie	42-40
510	Topola	42-40
511	Topola	42-40
512	Topola	42-40
513	Topola	42-40
514	Topola	42-40
515	Płonkowo	42-40
516	Płonkowo	42-40
517	Płonkowo	42-40
518	Płonkowo	42-40
519	Płonkowo	42-40
520	Płonkowo	42-40
521	Płonkowo	42-40
522	Płonkowo	42-40
523	Płonkowo	42-40
524	Płonkowo	42-40
525	Płonkowo	42-40
526	Płonkowo	42-40
527	Płonkowo	42-40
528	Płonkowo	42-40
529	Płonkowo	42-40
530	Płonkowo	42-40
531	Płonkowo	42-40

532	Płonkowo	42-40
533	Płonkowo	42-40
534	Płonkowo	42-40
535	Płonkowo	42-40
536	Płonkowo	42-40
537	Płonkowo	42-40
538	Płonkowo	42-40
539	Płonkowo	42-40
540	Płonkowo	42-40
541	Wybranowo	43-40
542	Wybranowo	43-40
543	Wybranowo	43-40
544	Wybranowo	43-40
545	Wybranowo	43-40
546	Wybranowo	43-40
547	Wybranowo	43-40
548	Wybranowo	43-40
549	Wybranowo	43-40
550	Wybranowo	43-40
551	Wybranowo	43-40
552	Liszkowo	43-40
553	Liszkowo	43-40
554	Liszkowo	43-40
555	Wybranowo	43-40
556	Wybranowo	43-40
557	Wybranowo	43-40
558	Wybranowo	43-40
559	Wybranowo	43-40
560	Wybranowo	43-40
561	Wybranowo	43-40
562	Wybranowo	43-40
563	Liszkowo	43-40
564	Liszkowo	43-40
565	Liszkowo	43-40
566	Liszkowo	43-40
567	Liszkowo	43-40
568	Liszkowo	43-40
569	Liszkowo	43-40
570	Liszkowo	43-40
571	Liszkowo	43-40
572	Liszkowo	43-40
573	Liszkowo	43-40
574	Wybranowo	43-40
575	Wybranowo	43-40
576	Wybranowo	43-40
577	Wybranowo	43-40
578	Wybranowo	43-40
579	Wybranowo	43-40
580	Wybranowo	43-40
581	Wybranowo	43-40
582	Wybranowo	43-40
583	Wybranowo	43-40
584	Wybranowo	43-40
585	Wybranowo	43-40
586	Sciborze	43-40
587	Sciborze	43-40
588	Wybranowo	43-40
589	Wybranowo	43-40
590	Wybranowo	43-40
591	Wybranowo	43-40
592	Wybranowo	43-40

593	Ściborze	43-40
594	Ściborze	43-40
595	Topola	43-40
596	Topola	43-40
597	Topola	43-40
598	Topola	43-40
599	Topola	43-40
600	Topola	43-40
601	Topola	43-40
602	Topola	43-40
603	Ściborze	43-40
604	Topola	43-40
605	Topola	43-40
606	Topola	43-40
607	Dobiesławice	43-40
608	Dobiesławice	43-40
609	Dobiesławice	43-40
610	Dobiesławice	43-40
611	Dobiesławice	43-40
612	Ściborze	43-40
613	Ściborze	43-40
614	Ściborze	43-40
615	Ściborze	43-40
616	Ściborze	43-40
617	Ściborze	43-40
618	Ściborze	43-40
619	Ściborze	43-40
620	Ściborze	43-40
621	Ściborze	43-40
622	Ściborze	43-40
623	Ściborze	43-40
624	Ściborze	43-40

Spis tabel, rysunków i załączników

Tabela 2. Wykaz zabytków archeologicznych znajdujących się na terenie gminy Rojewo wpisanych do wojewódzkiego rejestru zabytków

Tabela 3. Wykaz zabytków nieruchomych znajdujących się na terenie gminy Rojewo wpisanych do rejestru zabytków

Tabela 4. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego z zapisami dotyczącymi ochrony terenów i obiektów środowiska kulturowego

Tabela 5. Ocena stanu dziedzictwa kulturowego gminy Rojewo

Tabela 6. Kierunki działań oraz zadania przyjęte przez gminę Rojewo – priorytet I

Tabela 7. Kierunki działań oraz zadania przyjęte przez gminę Rojewo – priorytet II

Tabela 8. Kierunki działań oraz zadania przyjęte przez gminę Rojewo – priorytet III

Tabela 9. Sprecyzowane zadania do realizacji na terenie gminy Rojewo z zakresu opieki nad zabytkami

Tabela 10. Kryteria prowadzenia oceny realizacji Programu

Położenie gminy Rojewo na tle województwa kujawsko-pomorskiego i powiatu inowrocławskiego

Rysunek 2. Okolice dzisiejszego Rojewo na mapie pruskiej z 1877 r.

Rysunek 3. Herb gminy Rojewo

Rysunek 4. Flaga gminy Rojewo

Rysunek 5. Formy ochrony przyrody w granicach gminy Rojewo

Rysunek 6. „Koza” w gminie Rojewo

Rysunek 7. Przykład haftu kujawskiego twórcy ludowego z obszaru gminy Krystyny Czarnoty

Rysunek 8. Kościół parafialny pw. św. Anny w Liszkowie

Rysunek 9. Kościół ewangelicki, ob. rzymskokatolicki parafialny pw. Najświętszej Marii Panny Wspomożenia Wiernych w Rojewie

Załącznik 1. Wykaz zabytków nieruchomych ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Rojewo

Załącznik 2. Wykaz stanowisk archeologicznych na terenie gminy Rojewo